

Zak.č. : 2790/DPS-2015
Arch.č. : 2790_01
Příl. č. : **D.1.1.d**

Akce : **Rekonstrukce dmýchadel ÚČOV**

Stupeň PD : Dokumentace pro provádění stavby

Objekt : **SO 04 Dmychárna**

Příloha : **D.1.1.d Bezpečnost a ochrana
zdraví při práci**

Objednatel : **Statutární město Ostrava**
Prokešovo nám. 8
729 30 Ostrava

Vypracoval : **KONEKO, spol. s r.o. Ostrava**

Ostrava, prosinec 2015

Výtisk č.:

BEZPEČNOST A OCHRANA ZDRAVÍ PŘI PRÁCI

POVINNOSTI ZAMĚSTNAVATELE

Povinnosti zaměstnavatele stanovené zákoníkem práce

- Zaměstnavatel je povinen zajistit bezpečnost a ochranu zdraví zaměstnanců při práci s ohledem na rizika možného ohrožení jejich života a zdraví, která se týkají výkonu práce (dále jen "rizika").
- Péče o bezpečnost a ochranu zdraví při práci uložená zaměstnavateli podle odstavce 1 nebo zvláštními právními předpisy je nedílnou a rovnocennou součástí pracovních povinností vedoucích zaměstnanců na všech stupních řízení v rozsahu pracovních míst, která zastávají.
- Plní-li na jednom pracovišti úkoly zaměstnanci dvou a více zaměstnavatelů, jsou zaměstnavatelé povinni vzájemně se písemně informovat o rizicích a přijatých opatřeních k ochraně před jejich působením, která se týkají výkonu práce a pracoviště, a spolupracovat při zajišťování bezpečnosti a ochrany zdraví při práci pro všechny zaměstnance na pracovišti. Na základě písemné dohody zúčastněných zaměstnavatelů touto dohodou pověřený zaměstnavatel koordinuje provádění opatření k ochraně bezpečnosti a zdraví zaměstnanců a postupy k jejich zajištění.
- Každý ze zaměstnavatelů na společném pracovišti je povinen :
 - zajistit, aby jeho činnosti a práce jeho zaměstnanců byly organizovány, koordinovány a prováděny tak, aby současně byli chráněni také zaměstnanci dalšího zaměstnavatele;
 - dostatečně a bez zbytečného odkladu informovat odborovou organizaci nebo zástupce zaměstnanců pro oblast bezpečnosti a ochrany zdraví při práci, a nepůsobí-li u něj, přímo své zaměstnance o rizicích a přijatých opatřeních, které získal od jiných zaměstnavatelů;
- Povinnost zaměstnavatele zajišťovat bezpečnost a ochranu zdraví při práci se vztahuje na všechny fyzické osoby, které se s jeho vědomím zdržují na jeho pracovištích.
- Náklady spojené se zajišťováním bezpečnosti a ochrany zdraví při práci hradí zaměstnavatel; tyto náklady nesmějí být přenášeny přímo ani nepřímo na zaměstnance.
- Zaměstnavatel je povinen vytvářet bezpečné a zdravé neohrožující pracovní prostředí a pracovní podmínky vhodnou organizací bezpečnosti a ochrany zdraví při práci a přijímáním opatření k předcházení rizikům.
- Prevencí rizik se rozumí všechna opatření vyplývající z právních a ostatních předpisů k zajištění bezpečnosti a ochrany zdraví při práci a z opatření zaměstnavatele, která mají za cíl předcházet rizikům, odstraňovat je nebo minimalizovat působení neodstranitelných rizik.
- Zaměstnavatel je povinen soustavně vyhledávat nebezpečné činitele a procesy pracovního prostředí a pracovních podmínek, zjišťovat jejich příčiny a zdroje. Na základě tohoto zjištění vyhledávat a hodnotit rizika a přijímat opatření k jejich odstranění a provádět taková opatření, aby v důsledku příznivějších pracovních podmínek a úrovně rozhodujících faktorů práce dosud zařazené podle zvláštního právního předpisu jako rizikové mohly být zařazeny do kategorie nižší. K tomu je povinen pravidelně kontrolovat úroveň bezpečnosti a ochrany zdraví při práci,

- zejména stav výrobních a pracovních prostředků a vybavení pracovišť a úroveň rizikových faktorů pracovních podmínek, a dodržovat metody a způsob zjištění a hodnocení rizikových faktorů podle prováděcího právního předpisu.
- Není-li možné rizika odstranit, je zaměstnavatel povinen je vyhodnotit a přijmout opatření k omezení jejich působení tak, aby ohrožení bezpečnosti a zdraví zaměstnanců bylo minimalizováno. Přijatá opatření jsou nedílnou a rovnocennou součástí všech činností zaměstnavatele na všech stupních řízení. O vyhledávání a vyhodnocování rizik a o přijatých opatřeních podle textu první odrážky vede zaměstnavatel dokumentaci.
 - Při přijímání a provádění technických, organizačních a jiných opatření k prevenci rizik vychází zaměstnavatel ze všeobecných preventivních zásad, kterými se rozumí :
 - omezování vzniku rizik,
 - odstraňování rizik u zdroje jejich původu,
 - přizpůsobování pracovních podmínek potřebám zaměstnanců s cílem omezení působení negativních vlivů práce na jejich zdraví,
 - nahrazování fyzicky namáhavých prací novými technologickými a pracovními postupy,
 - nahrazování nebezpečných technologií, výrobních a pracovních prostředků, surovin a materiálů méně nebezpečnými nebo méně rizikovými, v souladu s vývojem nejnovějších poznatků vědy a techniky,
 - omezování počtu zaměstnanců vystavených působení rizikových faktorů pracovních podmínek překračujících nejvyšší hygienické limity a dalších rizik na nejnižší počet nutný pro zajištění provozu,
 - plánování při provádění prevence rizik s využitím techniky, organizace práce, pracovních podmínek, sociálních vztahů a vlivu pracovního prostředí,
 - přednostní uplatňování prostředků kolektivní ochrany před riziky oproti prostředkům individuální ochrany,
 - provádění opatření směřujících k omezování úniku škodlivin ze strojů a zařízení,
 - udílení vhodných pokynů k zajištění bezpečnosti a ochrany zdraví při práci;
 - Zaměstnavatel přijímá opatření pro případ zdolávání mimořádných událostí, jako jsou havárie, požáry a povodně, jiná vážná nebezpečí a evakuace zaměstnanců včetně pokynů k zastavení práce a k okamžitému opuštění pracoviště a odchodu do bezpečí; při poskytování první pomoci spolupracuje se zařízením poskytujícím pracovně lékařskou péči. Zaměstnavatel je povinen zajistit a určit podle druhu činnosti a velikosti pracoviště potřebný počet zaměstnanců, kteří organizují poskytnutí první pomoci, zajišťují přivolání zejména zdravotnické záchranné služby, Hasičského záchranného sboru České republiky a Policie České republiky a organizují evakuaci zaměstnanců. Zaměstnavatel zajistí ve spolupráci se zařízením poskytujícím pracovně lékařskou péči jejich vyškolení a vybavení v rozsahu odpovídajícím rizikům vyskytujícím se na pracovišti.
 - Zaměstnavatel je povinen přizpůsobovat opatření měnícím se skutečností, kontrolovat jejich účinnost a dodržování a zajišťovat zlepšování stavu pracovního prostředí a pracovních podmínek.

Zaměstnavatel je povinen :

- nepřipustit, aby zaměstnanec vykonával zakázané práce a práce, jejichž náročnost by neodpovídala jeho schopnostem a zdravotní způsobilosti,
- informovat zaměstnance o tom, do jaké kategorie byla jím vykonávaná práce zařazena; kategorizaci prací upravuje zvláštní právní předpis
- zajistit, aby práce v případech stanovených zvláštním právním předpisem vykonávali pouze zaměstnanci, kteří mají platný zdravotní průkaz, kteří se podrobili zvláštnímu očkování nebo mají doklad o odolnosti vůči nákaze,
- sdělit zaměstnancům, které zdravotnické zařízení jim poskytuje pracovně lékařskou péči a jakým druhům očkování a jakým pracovně lékařským prohlídkám a vyšetřením souvisejícím s výkonem práce jsou povinni se podrobit, umožnit zaměstnancům podrobit se těmto očkováním, prohlídkám a vyšetřením v rozsahu stanoveném zvláštními právními předpisy nebo rozhodnutím příslušného orgánu ochrany veřejného zdraví,
- nahradit zaměstnanci, který se podrobí pracovně lékařské prohlídce, vyšetření nebo očkování podle písmene d), případnou ztrátu na výdělku, a to ve výši průměrného výdělku, popřípadě ve výši rozdílu mezi náhradou mzdy nebo platu podle §192 nebo nemocenským a průměrným výdělkem,
- zajistit zaměstnancům, zejména zaměstnancům v pracovním poměru na dobu určitou, zaměstnancům agentury práce dočasně přiděleným k výkonu práce k jinému zaměstnavateli, mladistvým zaměstnancům, podle potřeb vykonávané práce dostatečné a přiměřené informace a pokyny o bezpečnosti a ochraně zdraví při práci podle tohoto zákona a podle zvláštních právních předpisů, zejména formou seznámení s riziky, výsledky vyhodnocení rizik a s opatřeními na ochranu před působením těchto rizik, která se týkají jejich práce a pracoviště,
- zabezpečit, aby zaměstnanci jiného zaměstnavatele vykonávající práce na jeho pracovištích obdrželi před jejich zahájením vhodné a přiměřené informace a pokyny k zajištění bezpečnosti a ochrany zdraví při práci a o přijatých opatřeních, zejména ke zdolávání požárů, poskytnutí první pomoci a evakuace fyzických osob v případě mimořádných událostí,
- jestliže při práci přichází v úvahu expozice rizikovým faktorům poškozujícím plod v těle matky, informovat o tom zaměstnankyně. Těhotné zaměstnankyně, zaměstnankyně, které kojí, a zaměstnankyně-matky do konce devátého měsíce po porodu je dále povinen seznámit s riziky a jejich možnými účinky na těhotenství, kojení nebo na jejich zdraví a učinit potřebná opatření, včetně opatření, která se týkají snížení rizika psychické a fyzické únavy a jiných druhů psychické a fyzické zátěže spojené s vykonávanou prací, a to po celou dobu, kdy je to nutné k ochraně jejich bezpečnosti nebo zdraví dítěte,
- umožnit zaměstnanci nahlížet do evidence, která je o něm vedena v souvislosti se zajišťováním bezpečnosti a ochrany zdraví při práci,
- zajistit zaměstnancům poskytnutí první pomoci,
- nepoužívat takového způsobu odměňování prací, při kterém jsou zaměstnanci vystaveni zvýšenému nebezpečí újmy na zdraví a jehož použití by vedlo při zvyšování pracovních výsledků k ohrožení bezpečnosti a zdraví zaměstnanců,
- zajistit dodržování zákazu kouření na pracovištích stanoveného zvláštními právními předpisy.

Informace a pokyny je třeba zajistit vždy při přijetí zaměstnance, při jeho převedení, přeložení nebo změně pracovních podmínek, změně pracovního prostředí, zavedení nebo změně pracovních prostředků, technologie a pracovních postupů. O informacích a pokynech je zaměstnavatel povinen vést dokumentaci.

Zaměstnavatel je povinen zajistit zaměstnancům školení o právních a ostatních předpisech k zajištění bezpečnosti a ochrany zdraví při práci, které doplňují jejich odborné předpoklady a požadavky pro výkon práce, které se týkají jimi vykonávané práce a vztahují se k rizikům, s nimiž může přijít zaměstnanec do styku na pracovišti, na kterém je práce vykonávána, a soustavně vyžadovat a kontrolovat jejich dodržování. Školení podle věty první zaměstnavatel zajistí při nástupu zaměstnance do práce, a dále

- při změně
 - pracovního zařazení,
 - druhu práce,
- při zavedení nové technologie nebo změny výrobních a pracovních prostředků nebo změny technologických anebo pracovních postupů,
- v případech, které mají nebo mohou mít podstatný vliv na bezpečnost a ochranu zdraví při práci.
- Zaměstnavatel určí obsah a četnost školení o právních a ostatních předpisech k zajištění bezpečnosti a ochrany zdraví při práci, způsob ověřování znalostí zaměstnanců a vedení dokumentace o provedeném školení. Vyžaduje-li to povaha rizika a jeho závažnost, musí být školení podle věty první pravidelně opakováno; v případech, které mají nebo mohou mít podstatný vliv na bezpečnost a ochranu zdraví při práci, musí být školení provedeno bez zbytečného odkladu.
- Zaměstnavatel je povinen těhotným zaměstnankyním, zaměstnankyním, které kojí, a zaměstnankyním-matkám do konce devátého měsíce po porodu přizpůsobovat na pracovišti prostory pro jejich odpočinek.
- Zaměstnavatel je povinen pro zaměstnance, který je osobou se zdravotním postižením, zajišťovat na svůj náklad technickými a organizačními opatřeními, zejména potřebnou úpravu pracovních podmínek, úpravu pracovišť, zřízení chráněných pracovních míst a dílen, zaškolení nebo zaučení těchto zaměstnanců a zvyšování jejich kvalifikace při výkonu jejich pravidelného zaměstnání.
- Není-li možné rizika odstranit nebo dostatečně omezit prostředky kolektivní ochrany nebo opatřeními v oblasti organizace práce, je zaměstnavatel povinen poskytnout zaměstnancům osobní ochranné pracovní prostředky. Osobní ochranné pracovní prostředky jsou ochranné prostředky, které musí chránit zaměstnance před riziky, nesmí ohrožovat jejich zdraví, nesmí bránit při výkonu práce a musí splňovat požadavky stanovené zvláštním právním předpisem
- V prostředí, v němž oděv nebo obuv podléhá při práci mimořádnému opotřebení nebo znečištění nebo plní ochrannou funkci, poskytuje zaměstnavatel jako osobní ochranné pracovní prostředky též pracovní oděv nebo obuv.
- Zaměstnavatel je povinen poskytovat zaměstnancům mycí, čisticí a dezinfekční prostředky na základě rozsahu znečištění kůže a oděvu; na pracovištích s

- nevyhovujícími mikroklimatickými podmínkami, v rozsahu a za podmínek stanovených prováděcím právním předpisem, též ochranné nápoje.
- Zaměstnavatel je povinen udržovat osobní ochranné pracovní prostředky v použitelném stavu a kontrolovat jejich používání.
 - Osobní ochranné pracovní prostředky, mycí, čisticí a dezinfekční prostředky a ochranné nápoje poskytne zaměstnavatel zaměstnanci bezplatně podle vlastního seznamu zpracovaného na základě vyhodnocení rizik a konkrétních podmínek práce. Poskytování osobních ochranných pracovních prostředků nesmí zaměstnavatel nahrazovat finančním plněním.
 - Vláda stanoví nařízením bližší podmínky poskytování osobních ochranných pracovních prostředků, mycích, čisticích a dezinfekčních prostředků a ochranných nápojů.
 - Zaměstnavatel, u něhož k pracovnímu úrazu došlo, je povinen objasnit příčiny a okolnosti vzniku tohoto úrazu za účasti zaměstnance, pokud to zdravotní stav zaměstnance dovoluje, svědků a za účasti odborové organizace nebo zástupce pro oblast bezpečnosti a ochrany zdraví při práci a bez vážných důvodů neměnit stav na místě úrazu do doby objasnění příčin a okolností vzniku pracovního úrazu. O pracovním úrazu zaměstnance jiného zaměstnavatele zaměstnavatel podle věty první bez zbytečného odkladu uvedomí zaměstnavatele úrazem postiženého zaměstnance, umožní mu účast na objasnění příčin a okolností vzniku pracovního úrazu a seznámí ho s výsledky tohoto objasnění.
 - Zaměstnavatel vede v knize úrazů evidenci o všech úrazech, i když jimi nebyla způsobena pracovní neschopnost nebo byla způsobena pracovní neschopnost nepřesahující 3 kalendářní dny.
 - Zaměstnavatel vyhotovuje záznamy a vede dokumentaci o všech pracovních úrazech, jejichž následkem došlo :
 - ke zranění zaměstnance s pracovní neschopností delší než 3 kalendářní dny, nebo
 - k úmrtí zaměstnance.

Jedno vyhotovení záznamu o úrazu předá zaměstnavatel postiženému zaměstnanci a v případě smrtelného pracovního úrazu jeho rodinným příslušníkům.

- Zaměstnavatel je povinen ohlásit pracovní úraz a zaslat záznam o úrazu stanoveným orgánům a institucím.
- Zaměstnavatel je povinen přijímat opatření proti opakování pracovních úrazů.
- Zaměstnavatel vede evidenci zaměstnanců, u nichž byla uznána nemoc z povolání, která vznikla na jeho pracovištích, a uplatní taková opatření, aby odstranil nebo minimalizoval rizikové faktory, které vyvolávají ohrožení nemocí z povolání nebo nemoc z povolání.
- Vláda stanoví nařízením způsob evidence, hlášení a zasílání záznamu o úrazu, vzor záznamu o úrazu a okruh orgánů a institucí, kterým se ohlašuje pracovní úraz a zasílá záznam o úrazu.

POVINNOSTI ZAMĚSTNANCE

Práva a povinnosti zaměstnanců stanovené zákoníkem práce

- Zaměstnanec má právo na zajištění bezpečnosti a ochrany zdraví při práci, na informace o rizicích jeho práce a na informace o opatřeních na ochranu před jejich působením; informace musí být pro zaměstnance srozumitelná.
- Zaměstnanec je oprávněn odmítnout výkon práce, o níž má důvodně za to, že bezprostředně a závažným způsobem ohrožuje jeho život nebo zdraví, popřípadě život nebo zdraví jiných fyzických osob; takové odmítnutí není možné posuzovat jako nesplnění povinnosti zaměstnance.
- Zaměstnanec má právo a povinnost podílet se na vytváření bezpečného a zdraví neohrožujícího pracovního prostředí, a to zejména uplatňováním stanovených a zaměstnavatelem přijatých opatření a svou účastí na řešení otázek bezpečnosti a ochrany zdraví při práci.
- Každý zaměstnanec je povinen dbát podle svých možností o svou vlastní bezpečnost, o své zdraví i o bezpečnost a zdraví fyzických osob, kterých se bezprostředně dotýká jeho jednání, případně opomenutí při práci. Znalost základních povinností vyplývajících z právních a ostatních předpisů a požadavků zaměstnavatele k zajištění bezpečnosti a ochrany zdraví při práci je nedílnou a trvalou součástí kvalifikačních předpokladů zaměstnance. Zaměstnanec je povinen :
 - účastnit se školení zajišťovaných zaměstnavatelem zaměřených na bezpečnost a ochranu zdraví při práci včetně ověření svých znalostí,
 - podrobit se pracovně lékařským prohlídkám, vyšetřením nebo očkováním stanoveným zvláštními právními předpisy
 - dodržovat právní a ostatní předpisy a pokyny zaměstnavatele k zajištění bezpečnosti a ochrany zdraví při práci, s nimiž byl řádně seznámen, a řídit se zásadami bezpečného chování na pracovišti a informacemi zaměstnavatele,
 - dodržovat při práci stanovené pracovní postupy, používat stanovené pracovní prostředky, dopravní prostředky, osobní ochranné pracovní prostředky a ochranná zařízení a svévolně je neměnit a nevyřazovat z provozu,
 - nepožívat alkoholické nápoje a nezneužívat jiné návykové látky na pracovištích zaměstnavatele a v pracovní době i mimo tato pracoviště, nevstupovat pod jejich vlivem na pracoviště zaměstnavatele a nekouřit na pracovištích a v jiných prostorách, kde jsou účinkům kouření vystaveni také nekuřáci. Zákaz požívání alkoholických nápojů se nevztahuje na zaměstnance, kteří pracují v nepříznivých mikroklimatických podmínkách, pokud požívají pivo se sníženým obsahem alkoholu, a na zaměstnance, u nichž požívání těchto nápojů je součástí plnění pracovních úkolů nebo je s plněním těchto úkolů obvykle spojeno,
 - oznamovat svému nadřízenému vedoucímu zaměstnanci nedostatky a závady na pracovišti, které ohrožují nebo by bezprostředně a závažným způsobem mohly ohrozit bezpečnost nebo zdraví zaměstnanců při práci, zejména hrozící vznik mimořádné události nebo nedostatky organizačních opatření, závady nebo poruchy technických zařízení a ochranných systémů určených k jejich zamezení,

- s ohledem na druh jím vykonávané práce se podle svých možností podílet na odstraňování nedostatků zjištěných při kontrolách orgánů, kterým přísluší výkon kontroly podle zvláštních právních předpisů,
- bezodkladně oznamovat svému nadřízenému vedoucímu zaměstnanci svůj pracovní úraz, pokud mu to jeho zdravotní stav dovolí, a pracovní úraz jiného zaměstnance, popřípadě úraz jiné fyzické osoby, jehož byl svědkem, a spolupracovat při objasňování jeho příčin,
- podrobit se na pokyn oprávněného vedoucího zaměstnance písemně určeného zaměstnavatelem zjištění, zda není pod vlivem alkoholu nebo jiných návykových látek.

POŽADAVKY NA PRACOVISTĚ A PRACOVNÍ PROSTŘEDÍ

- Zaměstnavatel je povinen zajistit, aby pracoviště byla prostorově a konstrukčně uspořádána a vybavena tak, aby pracovní podmínky pro zaměstnance z hlediska bezpečnosti a ochrany zdraví při práci odpovídaly bezpečnostním a hygienickým požadavkům na pracovní prostředí a pracoviště, aby :
 - prostory určené pro práci, chodby, schodiště a jiné komunikace měly stanovené rozměry a povrch a byly vybaveny pro činnosti zde vykonávané,
 - pracoviště byla osvětlena, pokud možno denním světlem, měla stanovené mikroklimatické podmínky, zejména pokud jde o objem vzduchu, větrání, vlhkost, teplotu a zásobování vodou,
 - prostory pro osobní hygienu, převlékání, odkládání osobních věcí, odpočinek a stravování zaměstnanců měly stanovené rozměry, provedení a vybavení,
 - únikové cesty, východy a dopravní komunikace k nim včetně přístupových cest byly stále volné,
 - v prostorách byla zajištěna pravidelná údržba, úklid a čištění,
 - pracoviště byla vybavena v rozsahu dohodnutém s příslušným zařízením poskytujícím pracovně lékařskou péči prostředky pro poskytnutí první pomoci a vybavena prostředky pro přivolání zdravotnické záchranné služby.
- Bližší požadavky na pracoviště a pracovní prostředí stanoví prováděcí právní předpis.

POŽADAVKY NA PRACOVISTĚ A PRACOVNÍ PROSTŘEDÍ NA STAVENIŠTI

- Zaměstnavatel, který provádí jako zhotovitel stavební, montážní, stavebně montážní nebo udržovací práce pro jinou fyzickou nebo právnickou osobu na jejím pracovišti, zajistí v součinnosti s touto osobou vybavení pracoviště pro bezpečný výkon práce. Práce podle věty první mohou být zahájeny pouze tehdy, pokud je pracoviště náležitě zajištěno a vybaveno.
- Zaměstnavatel je povinen dodržovat další požadavky kladené na bezpečnost a ochranu zdraví při práci při přípravě a provádění stavby, jimiž jsou :
 - udržování pořádku a čistoty na staveništi,
 - uspořádání staveniště podle příslušné dokumentace,
 - umístění pracoviště, jeho dostupnost, stanovení komunikací nebo prostoru pro příchod a pohyb fyzických osob, výrobních a pracovních prostředků a zařízení,
 - zajištění požadavků na manipulaci s materiálem,
 - předcházení zdravotním rizikům při práci s břemeny,
 - provádění kontroly před prvním použitím, během používání, při údržbě a pravidelném provádění kontrol strojů, technických zařízení, přístrojů a nářadí během používání s cílem odstranit nedostatky, které by mohly nepříznivě ovlivnit bezpečnost a ochranu zdraví,
 - splnění požadavků na odbornou způsobilost fyzických osob konajících práce na staveništi,

- určení a úprava ploch pro uskladnění, zejména nebezpečných látek, přípravků a materiálů,
 - splnění podmínek pro odstraňování a odvoz nebezpečných odpadů,
 - uskladňování, manipulace, odstraňování a odvoz odpadu a zbytků materiálů,
 - přizpůsobování času potřebného na jednotlivé práce nebo jejich etapy podle skutečného postupu prací,
 - předcházení ohrožení života a zdraví fyzických osob, které se s vědomím zaměstnavatele mohou zdržovat na staveništi,
 - zajištění spolupráce s jinými osobami,
 - předcházení rizikům vzájemného působení činností prováděných na staveništi nebo v jeho těsné blízkosti, vedení evidence přítomnosti zaměstnanců a dalších fyzických osob na staveništi, které mu bylo předáno,
 - přijetí odpovídajících opatření, pokud budou na staveništi vykonávány práce a činnosti vystavující zaměstnance ohrožení života nebo poškození zdraví,
 - dodržování bližších minimálních požadavků na bezpečnost a ochranu zdraví při práci na staveništích stanovených prováděcím právním předpisem.
- Bližší minimální požadavky na bezpečnost a ochranu zdraví při práci na staveništích a bližší vymezení prací a činností vystavujících zaměstnance zvýšenému ohrožení života nebo zdraví, při jejichž výkonu je nezbytná zvláštní odborná způsobilost, stanoví prováděcí právní předpis.

POŽADAVKY NA VÝROBNÍ A PRACOVNÍ PROSTŘEDKY A ZAŘÍZENÍ

- Zaměstnavatel je povinen zajistit, aby stroje, technická zařízení, dopravní prostředky a nářadí byly z hlediska bezpečnosti a ochrany zdraví při práci vhodné pro práci, při které budou používány. Stroje, technická zařízení, dopravní prostředky a nářadí musí být :
 - vybaveny ochrannými zařízeními, která chrání život a zdraví zaměstnanců,
 - vybaveny nebo upraveny tak, aby odpovídaly ergonomickým požadavkům a aby zaměstnanci nebyli vystaveni nepříznivým faktorům pracovních podmínek,
 - pravidelně a řádně udržovány, kontrolovány a revidovány.
- Bližší požadavky na bezpečný provoz a používání strojů, technických zařízení, dopravních prostředků a nářadí stanoví prováděcí právní předpis.

POŽADAVKY NA ORGANIZACI PRÁCE A PRACOVNÍ POSTUPY

- Zaměstnavatel je povinen organizovat práci a stanovit pracovní postupy tak, aby byly dodržovány zásady bezpečného chování na pracovišti a aby zaměstnanci :
 - nevykonávali činnosti jednotvárné a jednostranně zatěžující organismus. Nelze-li je vyloučit, musí být přerušovány bezpečnostními přestávkami; v

- případech stanovených zvláštními právními předpisy musí být doba výkonu takové činnosti v rámci pracovní doby časově omezena,
- nebyli ohroženi padajícími nebo vymrštěnými předměty nebo materiály,
 - byli chráněni proti pádu nebo zřícení,
 - nebyli ohroženi dopravou na pracovištích,
 - na pracovišti se zvýšeným rizikem nepracovali osamoceně bez dohledu dalšího zaměstnance, pokud jejich ochranu nezajistí jinak,
 - nevykonávali ruční manipulaci s břemeny, která může poškodit zdraví, zejména páteř.
- Bližší požadavky na způsob organizace práce a pracovních postupů, které je zaměstnavatel povinen zajistit, stanoví prováděcí právní předpis.

BEZPEČNOSTNÍ ZNAČKY, ZNAČENÍ A SIGNÁLY

- Na pracovištích, na kterých jsou vykonávány práce, při nichž může dojít k poškození zdraví, je zaměstnavatel povinen umístit bezpečnostní značky a značení a zavést signály, které poskytují informace nebo instrukce týkající se bezpečnosti a ochrany zdraví při práci, a seznámit s nimi zaměstnance. Bezpečnostní značky, značení a signály mohou být zejména obrazové, zvukové nebo světelné.
- Vzhled, umístění a provedení bezpečnostních značek a značení a zavedení signálů stanoví prováděcí právní předpis.

Bezpečnostní značky a signály poskytují informace nebo instrukce týkající se bezpečnosti a ochrany zdraví při práci.

Povinnosti zaměstnavatele

- umístit bezpečnostní značky a zavést signály, pokud nelze rizika možného ohrožení života nebo zdraví zaměstnanců odstranit nebo dostatečně omezit technickými prostředky nebo opatřeními v oblasti organizace práce,
- seznámit se značkami a signály zaměstnance.

Povinnosti zaměstnanců

- respektovat bezpečnostní značky a signály.

Vzhled a umístění bezpečnostních značek a zavedení signálů

- při umístění značek a zavedení signálů nesmí být jejich účinnost ovlivněna nesprávnou volbou, nedostatečnou údržbou, nedostatečným počtem nebo přítomností jiných značek nebo zdrojů světla nebo zvuků stejného typu, které snižují viditelnost nebo slyšitelnost,
- světelné a zvukové signály svým spuštěním udávají, kdy má být zahájena a ukončena příslušná činnost, a musí být vydávány po celou dobu, kdy je tato činnost požadována.

Značky a zařízení určené k vysílání světelných a zvukových signálů

- musí být vhodné pro prostředí, ve kterém jsou používány,
- musí být zhotoveny z odolného materiálu,

- musí při snížené viditelnosti vydávat světlo nebo být osvětleny,
- pokud značka obsahuje kresbu, která popisuje situaci nebo nařizuje či zakazuje určité chování (dále jen "piktogram"), musí být jednoduchá, srozumitelná a musí obsahovat jen nezbytné podrobnosti,
- udržované a kontrolované tak, aby zůstal zachován jejich vzhled a původní funkční vlastnosti; v případě nutnosti musí být nahrazeny jinými.

Světelné signály

- značky a zařízení se umísťují ve vhodné výšce a v poloze přiměřené zornému poli zaměstnanců, na snadno dostupném a viditelném místě, s přihlédnutím k osvětlení a ke všem rizikům na pracovišti a v jeho bezprostřední blízkosti,
- značky a zařízení určené k vysílání světelných signálů, vyžadující dodávku energie musí být vybaveny nouzovým zdrojem pro případ přerušení dodávky energie.

Zvukové signály

- musí být snadno rozpoznatelné dobou trvání zvukových impulsů nebo skupin impulsů a intervalů mezi nimi,
- musí být snadno rozpoznatelné od jakýchkoliv jiných zvukových signálů,
- úroveň zvuku musí být vyšší než hladina okolního hluku tak, aby byly slyšitelné, aniž by přitom nadměrně obtěžovaly hlukem nebo působily bolest.

Hlasové signály

- formou jednoduchých, srozumitelných krátkých slov nebo vět, dostatečně hlasitě.

Signály dávané rukou

- musí být přesné, jednoduché, rozlišitelné a nezaměnitelné s jinými signály.

Označení únikových cest a východů

- únikové cesty a východy musí být trvale označeny značkami pro únik a evakuaci osob,
- v prostorách, kde je to z technických důvodů vhodné, je možné použít k označení orientační systémy z materiálů s dostatečnou délkou dosvitu nutnou na dobu opuštění budovy.

ODBORNÁ ZPŮSOBILOST

- Zaměstnavatel je povinen zajišťovat a provádět úkoly v hodnocení a prevenci rizik možného ohrožení života nebo zdraví zaměstnance (dále jen "zajišťování úkolů v prevenci rizik") s ohledem na nebezpečí ohrožení bezpečnosti a zdraví zaměstnanců při práci ve vztahu k předmětu činnosti zaměstnavatele, základní znalosti a dovednosti zaměstnanců, počet zaměstnanců, jejich odbornou připravenost a jimi vykonávanou práci.
- Zaměstnavatel může zajišťovat plnění úkolů v prevenci rizik, je-li k tomu způsobilý nebo odborně způsobilý v případech a za podmínek uvedených v odstavci výše sám, jinak je povinen zajistit tyto úkoly odborně způsobilým zaměstnancem, kterého zaměstnává v pracovněprávním vztahu. Nemá-li takového zaměstnance, je povinen zajistit je jinou odborně způsobilou osobou. Odborně způsobilý zaměstnanec zaměstnavatele nebo jiná odborně způsobilá fyzická osoba jsou odborně způsobilými osobami.
- Zaměstnává-li zaměstnavatel :
 - nejvýše 25 zaměstnanců, může zajišťovat úkoly v prevenci rizik sám, má-li k tomu potřebné znalosti,
 - 26 až 500 zaměstnanců, může zajišťovat úkoly v prevenci rizik sám, je-li k tomu odborně způsobilý, nebo jednou nebo více odborně způsobilými osobami,
 - více než 500 zaměstnanců, zajišťuje úkoly v prevenci rizik vždy jednou nebo více odborně způsobilými osobami.
- Zaměstnavatel je povinen :
 - poskytnout odborně způsobilé osobě k zajišťování úkolů v prevenci rizik, zejména potřebné prostředky a dobu potřebnou k výkonu její činnosti, zvláště ve vztahu k zaměstnancům v pracovním poměru na dobu určitou , mladistvým zaměstnancům, těhotným zaměstnankyním, zaměstnankyním, které kojí, nebo zaměstnankyním-matkám dítěte do konce devátého měsíce po porodu a zaměstnancům agentury práce dočasně přiděleným k výkonu práce k jinému zaměstnavateli,
 - zajistit dostatečný počet odborně způsobilých osob,
 - poskytnout odborně způsobilé osobě dokumentaci a informace o všech skutečnostech a okolnostech, o nichž je mu známo, že mají nebo by mohly mít vliv na bezpečnost zaměstnanců nebo vést k poškození jejich zdraví,
- podané zaměstnancům jiného zaměstnavatele, které obdrželi před zahájením práce na pracovištích zaměstnavatele k zajištění bezpečnosti a ochrany zdraví při práci.
- Při zajišťování úkolů v prevenci rizik postupuje odborně způsobilá osoba v součinnosti s odborně způsobilými fyzickými osobami vykonávajícími svoji působnost podle zvláštních právních předpisů, s odborovou organizací a zástupcem pro oblast bezpečnosti a ochrany zdraví při práci.
- Zaměstnavatel je povinen poskytnout odborně způsobilé osobě písemnosti týkající se pracovních úrazů a nemocí z povolání a potřebnou součinnost
 - při předcházení ohrožení života a zdraví s ohledem na povahu rizika na jeho pracovištích,
 - k přijetí ochranných opatření, jde-li o práce se zvýšeným ohrožením zdraví zaměstnanců,
 - při výběru a volbě ochranných zařízení.

- Plní-li na jednom pracovišti úkoly v prevenci rizik více než 2 odborně způsobilé osoby, zaměstnavatel určí, kdo bude provádět koordinaci jejich činnosti.
- Předpokladem odborné způsobilosti fyzické osoby je
 - alespoň střední vzdělání s maturitní zkouškou,
 - odborná praxe
 - v délce alespoň 3 let,
 - v délce 2 let, jestliže fyzická osoba dokončila vyšší odborné vzdělání,
 - v délce 1 roku, jestliže fyzická osoba dokončila vysokoškolské vzdělání v bakalářském nebo magisterském studijním programu v oblasti bezpečnosti a ochrany zdraví při práci;
- za odbornou praxi se považuje doba činnosti vykonávaná v oboru, ve kterém fyzická osoba bude zajišťovat úkoly v prevenci rizik nebo činnost v oblasti bezpečnosti a ochrany zdraví při práci,
 - doklad o úspěšně vykonané zkoušce z odborné způsobilosti
- Při uznávání odborné kvalifikace nebo způsobilosti, kterou státní příslušníci členského státu Evropské unie nebo jejich rodinní příslušníci získali v jiném členském státě Evropské unie, se postupuje podle zvláštního právního předpisu.

ZVLÁŠTNÍ ODBORNÁ ZPŮSOBILOST

- Na technických zařízeních, která představují zvýšenou míru ohrožení života a zdraví zaměstnanců, pokud jde o jejich obsluhu, montáž, kontrolu nebo opravy, mohou práce a činnosti samostatně vykonávat a samostatně je obsluhovat jen zvláště odborně způsobilí zaměstnanci.
- Předpokladem zvláštní odborné způsobilosti zaměstnance je :
 - zdravotní způsobilost podle zvláštního právního předpisu,
 - dosažení věku stanoveného zvláštním právním předpisem; tento věk však nesmí být nižší než 18 let,
 - odborné vzdělání stanovené prováděcím právním předpisem,
 - odborná praxe v délce stanovené prováděcím právním předpisem,
 - splnění požadavků určených osobou, která uvádí na trh nebo distribuuje, popřípadě uvádí do provozu výrobky, které by mohly ve zvýšené míře ohrozit oprávněný zájem,
 - doklad o úspěšně vykonané zkoušce ze zvláštní odborné způsobilosti (§20).
- Odborně způsobilý zaměstnanec musí dokončit zaškolení nebo zácvik, v němž působil pod dohledem osoby, popřípadě osoby touto osobou určené. Nebyl-li způsob, obsah a doba zaškolení nebo zácviku určen uvedenou osobou, určí je zaměstnavatel s ohledem na charakter práce a náročnost obsluhy.

DALŠÍ ÚKOLY ZADAVATELE STAVBY, JEJÍHO ZHOTOVITELE, POPŘ. FYZICKÉ OSOBY, KTERÁ SE PODÍLÍ NA ZHOTOVENÍ STAVBY, A KOORDINÁTORA BEZPEČNOSTI A OCHRANY ZDRAVÍ PŘI PRÁCI NA STAVENIŠTI

- Budou-li na staveništi působit současně zaměstnanci více než jednoho zhotovitele stavby, je zadavatel stavby povinen určit potřebný počet koordinátorů bezpečnosti a ochrany zdraví při práci na staveništi (dále jen "koordinátor") s přihlédnutím k rozsahu a složitosti díla a jeho náročnosti na koordinaci ve fázi přípravy a ve fázi jeho realizace. Činnosti koordinátora při přípravě díla a při jeho provádění mohou být vykonávány toutéž osobou.
- Koordinátorem je fyzická nebo právnická osoba určená zadavatelem stavby k provádění stanovených činností při přípravě stavby, popřípadě při realizaci stavby na staveništi. Koordinátorem může být určena fyzická osoba, která splňuje stanovené předpoklady odborné způsobilosti. Právnická osoba může vykonávat činnost koordinátora, zabezpečí-li její výkon odborně způsobilou fyzickou osobou. Koordinátor nemůže být totožný s osobou, která odborně vede provádění stavby.
- Určí-li zadavatel stavby více koordinátorů, kteří působí při přípravě nebo provádění stavby současně, vymezí pravidla jejich vzájemné spolupráce. Zadavatel stavby, který je fyzickou osobou a splňuje stanovené předpoklady odborné způsobilosti, koordinátora neurčí, bude-li činnost koordinátora vykonávat sám.
- Zadavatel stavby je povinen předat koordinátorovi veškeré podklady a informace pro jeho činnost, včetně informace o fyzických osobách, které se mohou s jeho vědomím zdržovat na staveništi, poskytovat mu potřebnou součinnost a zavázat všechny zhotovitele stavby, popř. jiné osoby k součinnosti s koordinátorem po celou dobu přípravy a provádění stavby.
- Koordinátor je povinen zachovávat mlčenlivost o všech informacích a skutečnostech, o nichž se v souvislosti s činností dozvěděl a které nelze sdělovat dalším osobám, nestanoví-li zvláštní právní předpis jinak.
- Při přípravě a provádění staveb :
 - u nichž nevzniká povinnost doručení oznámení o zahájení prací podle §15 odst. 1,
 - které provádí stavebník sám pro sebe svépomocí podle zvláštního právního předpisu, nebo
 - nevyžadujících stavební povolení ani ohlášení podle zvláštního právního předpisu,se koordinátor neurčuje.
- V případech, kdy při provádění stavby :
 - celková předpokládaná doba trvání prací a činností je delší než 30 pracovních dnů, ve kterých budou vykonávány práce a činnosti a bude na nich pracovat současně více než 20 fyzických osob po dobu delší než 1 pracovní den, nebo
 - celkový plánovaný objem prací a činností během provádění díla přesáhne 500 pracovních dnů v přepočtu na jednu fyzickou osobu,je zadavatel stavby povinen doručit oznámení o zahájení prací oblastnímu inspektorátu práce příslušnému podle místa staveniště nejpozději do 8 dnů před předáním staveniště zhotoviteli; oznámení může být doručeno v listinné nebo elektronické podobě. Dojde-li k podstatným změnám údajů obsažených v oznámení, je zadavatel stavby povinen provést bez zbytečného odkladu jeho aktualizaci. Stejnopis oznámení o zahájení prací musí být vyvěšen na viditelném

místě u vstupu na staveniště po celou dobu provádění stavby až do ukončení prací a předání stavby stavebníkovi k užívání. Rozsáhlé stavby mohou být označeny jiným vhodným způsobem, například tabulí s uvedením potřebných údajů. Uvedené údaje mohou být součástí štítku nebo tabule umístěvané na staveništi nebo stavbě.

- Budou-li na staveništi vykonávány práce a činnosti vystavující fyzickou osobu zvýšenému ohrožení života nebo poškození zdraví, které jsou stanoveny prováděcím právním předpisem, stejně jako v případech podle odstavce 1, zadavatel stavby zajistí, aby před zahájením prací na staveništi byl zpracován plán bezpečnosti a ochrany zdraví při práci na staveništi (dále jen "plán") podle druhu a velikosti stavby tak, aby plně vyhovoval potřebám zajištění bezpečné a zdraví neohrožující práce. V plánu je nutné uvést potřebná opatření z hlediska časové potřeby i způsobu provedení; musí být rovněž přizpůsoben skutečnému stavu a podstatným změnám během realizace stavby.
- Zhotovitel stavby je povinen :
 - nejpozději do 8 dnů před zahájením prací na staveništi doložit, že informoval koordinátora o rizicích vznikajících při pracovních nebo technologických postupech, které zvolil,
 - poskytovat koordinátorovi součinnost potřebnou pro plnění jeho úkolů po celou dobu svého zapojení do přípravy a realizace stavby, zejména mu včas předávat informace a podklady potřebné pro zhotovení plánu a jeho změny, brát v úvahu podněty a pokyny koordinátora, zúčastňovat se zpracování plánu, tento plán dodržovat, zúčastňovat se kontrolních dnů a postupovat podle dohodnutých opatření, a to v rozsahu, způsobem a ve lhůtách uvedených v plánu.
- Jiná fyzická osoba, která se osobně podílí na zhotovení stavby a která nezaměstnává zaměstnance (dále jen "jiná osoba"), je povinna poskytnout zhotoviteli stavby a koordinátorovi potřebnou součinnost a postupovat podle pokynů nebo opatření k zajištění bezpečné a zdraví neohrožující práce stanovených zhotovitelem stavby. Jiná osoba informuje zhotovitele stavby nejpozději do 5 pracovních dnů před převzetím pracoviště, a není-li to ze závažných důvodů možné, bez zbytečného odkladu o všech okolnostech, které by mohly při její činnosti na staveništi vést k ohrožení života a poškození zdraví dalších fyzických osob zdržujících se na staveništi s vědomím zhotovitele.
- Jiná osoba :
 - je povinna :
 - dodržovat právní předpisy o bezpečnosti a ochraně zdraví při práci na staveništi a přihlížet k podnětům koordinátora,
 - používat potřebné osobní ochranné pracovní prostředky, technická zařízení, přístroje a nářadí, splňující požadavky stanovené zvláštním právním předpisem,
 - nesmí vyřazovat, měnit nebo přestavovat svévolně ochranná zařízení strojů, přístrojů a nářadí a tato zařízení musí používat k účelům a za podmínek, pro které jsou určena.
- Povinnost jiné osoby se vztahuje i na zhotovitele stavby, který osobně na staveništi pracuje.
- Koordinátor je při přípravě stavby povinen :

- v dostatečném časovém předstihu před zadáním díla zhotoviteli stavby předat zadavateli stavby přehled právních předpisů vztahujících se ke stavbě, informace o rizicích, která se mohou při realizaci stavby vyskytnout, se zřetelem na práce a činnosti vystavující fyzickou osobu zvýšenému ohrožení života nebo poškození zdraví a další podklady nutné pro zajištění bezpečného a zdraví neohrožujícího pracovního prostředí a podmínek výkonu práce, na které je třeba vzít zřetel s ohledem na charakter a provádění stavby,
 - bez zbytečného odkladu předat projektantovi, zhotoviteli stavby, pokud byl již určen, popřípadě jiné osobě veškeré další informace o bezpečnostních a zdravotních rizicích, které jsou mu známy a které se dotýkají jejich činnosti,
 - provádět další činnosti stanovené prováděcím právním předpisem.
- Koordinátor je při provádění stavby povinen :
 - bez zbytečného odkladu
 - informovat všechny dotčené zhotovitele stavby o bezpečnostních a zdravotních rizicích, která vznikla na staveništi během postupu prací,
 - upozornit zhotovitele stavby na nedostatky v uplatňování požadavků na bezpečnost a ochranu zdraví při práci zjištěné na pracovišti převzatém zhotovitelem stavby a vyžadovat zjednání nápravy; k tomu je oprávněn navrhnout přiměřená opatření,
 - oznámit zadavateli stavby případy nedostatků, nebyla-li zhotovitelem stavby neprodleně přijata přiměřená opatření ke zjednání nápravy,
 - provádět další činnosti stanovené prováděcím právním předpisem.

PRACOVNÍ ÚRAZY A JEJICH HLÁŠENÍ, DROBNÁ PORANĚNÍ

PRACOVNÍ ÚRAZY

Pracovním úrazem je jakékoliv poškození zdraví nebo smrt, které byly způsobeny zaměstnanci nezávisle na jeho vůli krátkodobým, náhlým a násilným působením vnějších vlivů při plnění pracovních úkolů nebo v přímé souvislosti s nimi.

Druhy pracovních úrazů:

- smrtelný pracovní úraz
 - pro účely hlášení a evidenci, při kterém došlo k poškození zdraví, které způsobilo smrt po úrazu nebo na jehož následky postižený zaměstnanec zemřel nejpozději do 1 roku;
 - pro účely odškodnění, při kterém byla způsobena smrt ihned nebo kdykoliv později, pokud nastala podle lékařského posudku následkem tohoto pracovního úrazu.
- ostatní pracovní úraz
 - pracovní úraz, u něhož došlo ke zranění zaměstnance s pracovní neschopností delší než tři kalendářní dny (vzniká povinnost zaměstnavatele sepsat záznam o úrazu)

Povinnosti zaměstnavatele při vzniku pracovního úrazu:

- vyšetřit příčiny a okolnosti vzniku pracovního úrazu za účasti zaměstnance, pokud to zdravotní stav zaměstnance dovoluje a za účasti příslušného odborového orgánu nebo zástupce pro oblast BOZP,
- neměnit stav na místě úrazu bez vážných důvodů,
- vyhotovit záznamy a vést dokumentaci o všech pracovních úrazech, jejichž následkem došlo:
 - ke zranění zaměstnance s pracovní neschopností delší než 3 kalendářní dny,
 - k úmrtí zaměstnance
- ohlásit pracovní úraz a zaslat záznam o úrazu stanoveným orgánům a inspekcím ,
- vést v knize úrazů evidenci o všech pracovních úrazech, i když jimi nebyla způsobena pracovní neschopnost nepřesahující tři kalendářní dny. Zaměstnavatel vede evidenci v knize úrazů tak, aby obsahovala všechny údaje potřebné k sepsání záznamu o úrazu. Záznam o úrazu sepisuje zaměstnavatel nejpozději do 5 kalendářních dnů po oznámení pracovního úrazu a postupuje přitom podle vzoru záznamu o úrazu. Doporučuje se , aby kniha úrazu obsahovala následující údaje:
 - místo, kde k úrazu došlo,
 - činnost, při které k úrazu došlo,
 - jméno a příjmení postiženého,
 - datum a hodina úrazu,
 - začátek směny, počet zraněných osob celkem,
 - druh zranění a zraněná část těla,
 - druh úrazu (smrtelný nebo ostatní)
 - co bylo zdrojem úrazu,
 - proč k úrazu došlo (příčina úrazu),
 - jména svědků úrazu.
- přijímat opatření proti opakování pracovního úrazu.

Povinnosti zaměstnanců při vzniku pracovního úrazu:

- bezodkladně hlásit svému nadřízenému svůj pracovní úraz, pokud to jeho zdravotní stav dovolí,
- hlásit pracovní úraz jiné osoby, jehož byl svědkem,
- poskytnout první pomoc a zajistit lékařskou pomoc,
- nechat se ošetřit,
- učinit opatření, kterými by se zabránilo dalšímu možnému ohrožení života a zdraví zaměstnanců,
- pokud to okolnosti a technologie nevyklučují, zachovat pracoviště v nezměněném stavu.

Hlášení pracovních úrazů

Zaměstnavatel ohlásí pracovní úraz bez zbytečného odkladu:

- státnímu zástupci nebo Policii ČR při zjištění, že byl spáchán trestný čin,
- odborovému orgánu nebo zástupci zaměstnanců pro BOZP,
- zaměstnavateli, který zaměstnance na práci u něho vyslal,
- úrazové pojišťovně pro případ své odpovědnosti za vzniklou škodu,
- inspekci práce nebo báňskému úřadu při hospitalizaci zaměstnanců delší než 5 dnů.

Zaměstnavatel ohlásí smrtelný pracovní úraz bez zbytečného odkladu:

- Policii ČR,
- odborovému orgánu nebo zástupci zaměstnanců pro BOZP,
- zaměstnavateli, který zaměstnance na práci u něho vyslal,
- inspekci práce nebo báňskému úřadu,
- příslušné zdravotní pojišťovně,
- úrazové pojišťovně pro případ své odpovědnosti za vzniklou škodu.

Poskytování první pomoci při pracovních úrazech

- první nezbytnou pomoc zraněnému poskytuje speciálně vyškolený zaměstnanec,
- vedoucí zaměstnanec, svědek nebo jiný zaměstnanec ohlásí událost záchranné službě či lékaři,
- v případě pracovního úrazu se přednostně ošetřují zranění otevřená s prudkým krvácením, dále bezvědomí se zástavou dechu a srdeční činnosti, dále zranění bez poruchy dechu a zástavy srdce a nakonec zranění v šoku,
- po poskytnutí první pomoci zajistí vedoucí zaměstnanec nebo zaměstnanec, který poskytl první pomoc, přepravu zraněného, pokud to stav zranění dovoluje, do zdravotnického zařízení podnikovým dopravním prostředkem,
- v závažných případech zajistí přepravu prostřednictvím záchranné služby.
- V závažných případech zajistí rychlou zdravotní službu s lékařem.
- drobná poranění se ošetří pomocí příruční lékárničky a ošetření se zaznamená do Knihy úrazů,
- při poskytování první pomoci při úrazu elektrickým proudem je nutno jednat rychle, nikoliv však ukvapeně.

POSKYTOVÁNÍ OSOBNÍCH OCHRANNÝCH PRACOVNÍCH PROSTŘEDKŮ

Osobní ochranné pracovní prostředky

- Zákoník práce ukládá zaměstnavateli v případě, že rizika při práci nelze odstranit nebo dostatečně omezit technickými prostředky nebo opatřeními v oblasti organizace práce (tedy až jako poslední řešení), přidělit zaměstnanci osobní ochranné pracovní prostředky (OOPP).
- Na základě rozsahu znečištění zaměstnanců při práci nebo jejich ohrožení dráždicími látkami na pracovišti s nevyhovujícími mikroklimatickými podmínkami je zaměstnavatel povinen poskytnout zaměstnancům mycí, čistící a dezinfekční prostředky v rozsahu a za podmínek stanovených právním předpisem.
- OOPP, mycí, čistící a dezinfekční prostředky poskytuje zaměstnavatel zaměstnanci bezplatně podle vlastního seznamu OOPP zpracovaného na základě vyhodnocených rizik a konkrétních podmínek práce (viz přílohy nařízení vlády č. 495/2001 Sb.). Poskytování OOPP nesmí zaměstnavatel nahrazovat finančním plněním.
- Zaměstnavatel musí zpracovat svůj interní předpis pro přidělování výše uvedených prostředků, nikoliv jen OOPP. Ten musí obsahovat seznam poskytovaných osobních ochranných prostředků včetně doby jejich životnosti. Zaměstnavatel musí stanovit způsob, podmínky a dobu jejich používání na základě četnosti a závažnosti vyskytujících se rizik, charakteru a druhu práce a pracoviště. Přihlédnout se musí i

k vlastnostem těchto prostředků. Evidenci vydaných osobních ochranných prostředků provádět na dokladu, jehož vzor je v předpisu uveden.

Povinnosti zaměstnanců

- používat OOPP pouze pro práce, pro které byly určeny, pečovat o ně a dodržovat návod nebo pokyny k používání;
- provádět vizuální kontrolu před každým použitím (kompletnost, provozuschopnost a nezávadný stav OOPP) a běžnou denní údržbu OOPP, dle pokynů výrobce nebo dovozce OOPP;
- odkládat OOPP na místech k tomu určených a zároveň dodržovat stanovený způsob ukládání;
- žádat o výměnu, pokud je OOPP poškozen a ztratil své funkční vlastnosti;
- musí používat OOPP v souladu s pokyny zaměstnavatele, a to výhradně při těch činnostech, pro které mu tyto byly přiděleny;
- při práci používat pouze schválené OOPP a pracovní pomůcky; vadné včas vyřadit z používání a zjištěný stav ihned hlásit svému nadřízenému;
- provádět denní běžnou údržbu OOPP.

Udržování ochranných prostředků

- OOPP musí být po dobu používání účinné proti vyskytujícím se rizikům a jejich používání nesmí představovat pro zaměstnance další riziko. Zaměstnavatel má za povinnost udržovat je v použitelném stavu, musí zajišťovat provádění jejich údržby, čištění, praní apod. Povinností zaměstnavatele je provádět kontrolu používání OOPP.

UŽÍVÁNÍ NÁŘADÍ A JINÝCH PRACOVNÍCH POMŮCEK

Povinností zaměstnavatele je zajistit, aby stroje, technická zařízení, dopravní prostředky, přístroje a nářadí byly z hlediska bezpečnosti a ochrany zdraví při práci vhodné pro práci, při které budou používány; zajistit pravidelnou a řádnou údržbu, kontrolu a revize.

Stroje, technická zařízení, dopravní prostředky, přístroje a nářadí musí být:

- vybaveny ochrannými zařízeními, která chrání život a zdraví zaměstnanců,
- vybaveny nebo upraveny tak, aby zaměstnanci nebyli vystaveni zejména nepohodlné pracovní pozici a nežádoucím účinkům hluku a vibrací;

Ruční nářadí

- při práci je možno používat pouze takové nářadí, nástroje a pracovní pomůcky, které odpovídají technickým a bezpečnostním požadavkům;
- nářadí, nástroje a pracovní pomůcky používat jen pro účely, pro které jsou určeny;
- je zakázáno používat opotřebované nebo poškozené nářadí, poškozené nářadí je nutno vyřadit z používání tak, aby bylo vyloučeno jeho opětovné použití;
- nářadí musí být bezpečně a přehledně ukládáno na místech k tomu určených, ostří musí být chráněno. Nářadí odkládat tak, aby nedošlo k jeho pádu, zachycení o něj nebo zakopnutí. Při práci ve výškách je nutno nářadí ukládat tak, aby nemohlo upadnout;
- převážet a přenášet ostré a špičaté nářadí jen v ochranných pouzdrech nebo obalech. K přenášení nářadí, zejména při výstupu a práci ve výškách, je zakázáno zavěšovat nářadí na části oděvu nebo přenášet v kapsách pracovního oděvu, pokud k tomu není upraven nebo zaměstnanec nepoužije vhodnou výstroj (pás s upínkami apod.);
- rukojeti, násady a jiná místa, kde je třeba nářadí uchopit, musí být pevná, hladce opracována, bez třísek a vhodně tvarována. Násady a rukojeti musí být zajištěny proti uvolnění;
- úderné plochy kladiv, palic, sekáčů, průbojníků, důlčků, ocelových klínů apod. musí být bez trhlin a otřepů;
- ostří musí být udržováno nabroušené a čisté;
- tam, kde je nebezpečí vznícení plynu, par nebo výbušného prachu, je zakázáno pracovat s nářadím, při jehož použití může nastat jiskření
- matice a šrouby povolovat a utahovat vždy jen směrem k sobě. Při uvolňování šroubů se nesmí klíč prodlužovat pákami. Údery kladivem na klíč nejsou povoleny.

Přenosné elektrické, pneumatické a hydraulické nářadí

- každý pracovník používající nářadí musí být seznámen s návodem výrobce;
- nepřetěžovat nářadí, používat správné nářadí, nářadí pečlivě udržovat;
- kontrolovat nářadí před použitím. (Prohlédnout kryty a další součásti, aby bylo možno posoudit, zda jsou nadále schopny vykonávat požadovanou funkci. Zkontrolovat seřízení pohybujících se částí a jejich pohyblivost, zaměřit se na praskliny a zlomené součásti, porušení izolace, upevnění. Zkontrolovat funkčnost spínačů. Prohlédnout napájecí přívod, prověřit vodiče a koncovky.);
- elektrické přívody a hadice pneumatického a hydraulického nářadí uchovávat dále od možných zdrojů poškození, jako jsou hřebíky, ostré hrany, horké povrchy, oleje a

- chemikálie. Nikdy nenosit nářadí za přívod a nevytrhávat vidlici ze zásuvky tahem za přívod;
- příslušenství nebo části nářadí musí být s nářadím spojeny zcela pevně. Zajišťovací pružiny, spony, západková ramínka a jiné vestavěné bezpečnostní součásti musí být po výměně nástroje (vrtáku, frézy, sekáče apod.) nasazeny zpět;
 - příslušenství nebo součásti nesmí být měněny, dokud je nástroj připojen ke zdroji energie;
 - pokud je pro určitou práci vyžadován ochranný kryt, musí být pevně nasazen před započetím práce, je-li sejmuto kvůli výměně nástroje, musí být ihned po výměně nasazen zpět;
 - při dočasném přerušení práce musí být přístroj vypnut, odpojen od zdroje energie a ponechán v bezpečné poloze. Odpojovat nářadí před opravami, seřizováním, mazáním a při výměně příslušenství nebo nástrojů jako pilové listy, vrtáky nebo frézy;
 - neodkládat a nepřenášet nářadí při pohybu nástroje;
 - pracovní prostor udržovat v pořádku, pokud možno bez odpadků a rozlitého oleje;
 - zajistit materiál, se kterým se pracuje. Materiál pro vrtání nebo jiné opracování musí být pevně uchycen ke stroji nebo do svěráku;
 - používat OOPP předepsané na základě vyhodnocených rizik – ochrana očí a obličeje (při odletu drobných částí), ochrana sluchu atp. Oblékat se vhodným způsobem. Nepoužívat oděv s volnými rukávy ani šperky, mohou být zachyceny pohybujícími se částmi;
 - nebezpečí úrazu elektrickým proudem je mnohonásobně větší při navlhnutí nebo na místech, která jsou vlhká, mokrá nebo mají velké vodivé (kovové) povrchy; za takových podmínek se smí používat pouze elektrické nářadí napájené nízkým napětím;
 - práce, při kterých vzniká velké množství uvolněné tepelné energie, nebo jiskry o vysoké energii (např. rozbrušovací pila) a v blízkosti se nachází hořlavé látky, podléhají obdobným nařízením jako svařovací práce (vzor povolení ke svařování);
 - práce, při kterých mohou být ohroženi ostatní osoby odletujícími úlomky nebo jiskrami, se mohou provádět pouze za vhodných bezpečnostních opatření (např. ochranné zástěny);
 - nářadí musí být pravidelně revidováno, za provedení revize odpovídá provozovatel.

BEZPEČNOSTNÍ POŽADAVKY PŘI VÝKONU PRACÍ S NEBEZPEČÍM PÁDU Z VÝŠKY NEBO DO HLOUBKY A JINÉ SOUVISEJÍCÍ PRÁCE

Zásady bezpečné práce na pracovištích s nebezpečím pádu z výšky nebo do hloubky

Za práci ve výšce a nad volnou hloubkou se považuje práce a pohyb pracovníka, při kterém je ohrožen pádem z výšky, do hloubky, propadnutím nebo sesutím. Při této činnosti musí být zaměstnanec zajištěn proti pádu :

- zaměstnavatel je povinen upravit způsob organizace práce a zajistit pracovní postupy pro práci na pracovištích, na nichž jsou zaměstnanci vystaveni nebezpečí pádu z výšky nebo pádu do volné hloubky (dále jen "práce ve výškách a nad volnou hloubkou") a další požadavky na bezpečný provoz a používání technických zařízení poskytovaných zaměstnancům pro práci ve výškách a nad volnou hloubkou;

- zaměstnavatel je povinen přijmout technická a organizační opatření k zabránění pádu zaměstnanců z výšky nebo do hloubky, propadnutí nebo sklouznutí nebo k jejich bezpečnému zachycení (dále jen "ochrana proti pádu") a zajistí jejich provádění
 - na pracovištích a přístupových komunikacích nacházejících se v libovolné výšce nad vodou nebo nad látkami ohrožujícími v případě pádu život nebo zdraví osob například popálením, poleptáním, akutní otravou, zadušením,
 - na všech ostatních pracovištích a přístupových komunikacích, pokud leží ve výšce nad 1,5 m nad okolní úrovní, případně pokud pod nimi volná hloubka přesahuje 1,5 m.
- ochranu proti pádu zajišťuje zaměstnavatel přednostně pomocí prostředků kolektivní ochrany, kterými jsou zejména technické konstrukce, například ochranná zábradlí a ohrazení, poklopy, záchytná lešení, ohrazení nebo sítě a dočasné stavební konstrukce, například lešení nebo pracovní plošiny
- prostředky osobní ochrany, kterými jsou osobní ochranné pracovní prostředky proti pádu, se použijí v případě, kdy povaha práce vylučuje použití prostředků kolektivní ochrany nebo není-li použití prostředků kolektivní ochrany s ohledem na povahu, předpokládaný rozsah a dobu trvání práce a počet dotčených zaměstnanců účelné nebo s ohledem na bezpečnost zaměstnance dostatečné.

Ochrana proti pádu není nutné provádět :

- na souvislé ploše, jejíž sklon od vodorovné roviny nepřesahuje 10 stupňů, pokud pracoviště, popřípadě přístupová komunikace, jsou vymezeny vhodnou ochranou proti pádu, například zábranou umístěnou ve vzdálenosti nejméně 1,5 m od okraje, na němž hrozí nebezpečí pádu (dále jen "volný okraj"),
 - podél volných okrajů otvorů, jejichž půdorysné rozměry alespoň v jednom směru nepřesahují 0,25 m,
 - pokud úroveň terénu nebo podlahy pracoviště uvnitř objektu leží nejméně 0,6 m pod korunou vyzdívané zdi.
- zaměstnavatel zajistí, aby otvory v podlaze a terénní prohlubně, jejichž půdorysné rozměry ve všech směrech přesahují 0,25 m, byly bezprostředně po jejich vzniku zakryty poklopy o odpovídající únosnosti zajištěnými proti posunutí nebo aby volné okraje otvorů byly zajištěny technickým prostředkem ochrany proti pádu, například zábradlím nebo ohrazením. Zajištěny proti vypadnutí osob nemusí být otvory ve stěnách, jejichž dolní okraj je výše než 1,1 m nad podlahou, a otvory ve stěnách o šířce menší než 0,3 m a výšce menší než 0,75 m;
 - zaměstnavatel zajistí, aby na všech plochách, které nezaručují, že jsou při zatížení osobami včetně náradí, pracovních, pomůcek a materiálu bezpečné proti prolomení, případně na kterých toto zatížení není vhodně rozloženo technickou konstrukcí (pracovní, popř. přístupová podlaha apod.), bylo provedeno zajištění proti propadnutí. Ke zvyšování místa práce nebo k výstupu není dovoleno používat nestabilní předměty a předměty určené k jinému použití (vědra, sudy, židle, stoly apod.);
 - práce ve výškách nesmí být prováděna, jestliže nepříznivá povětrnostní situace, s ohledem na použitou ochranu proti pádu, může ohrozit bezpečnost a zdraví zaměstnanců;

- při práci ve výškách a nad volnou hloubkou vykonávané osamoceně nebo samostatně musí být zaměstnanec seznámen s pravidly pro dorozumívání mezi zaměstnanci na pracovišti nebo pro dorozumívání s vedoucím zaměstnancem. Zaměstnanec vykonávající tuto práci musí být poučen o povinnosti přerušit práci, pokud v ní nemůže pokračovat bezpečným způsobem, a o přerušení práce musí neprodleně informovat vedoucího zaměstnance, popřípadě zaměstnavatele.

Zajištění proti pádu technickou konstrukcí

- způsob zajištění a rozměry technických konstrukcí (dále jen "konstrukce") musejí odpovídat povaze prováděných prací, předpokládanému namáhání a musí umožňovat bezpečný průchod. Výběr vhodných přístupů na pracoviště ve výšce musí odpovídat četnosti použití, požadované výšce místa práce a době jeho trvání. Zvolené řešení musí umožňovat evakuaci v případě hrozícího nebezpečí. Pohyb na pracovních podlahách a dalších plochách ve výšce a přístupy k nim nesmí vytvářet žádná další rizika pádu;
- v závislosti na způsobu zajištění a typu konstrukce musí být přijatá odpovídající opatření ke snížení rizik spojených s jejich používáním. Volné okraje musí být zajištěny osazením konstrukce ochrany proti pádu vhodně uspořádané, dostatečně vysoké a pevné k zabránění nebo zachycení pádu z výšky. Při použití zachytných konstrukcí je nutno dbát na zamezení úrazů pracovníků při jejich zachycení. Konstrukce ochrany proti pádu může být přerušena pouze v místech žebříkových nebo schodišťových přístupů;
- požadavky na uspořádání, montáž, demontáž, zajištění stability a únosnosti, na používání a kontrolu konstrukce musí být obsaženy v průvodní, popř. provozní dokumentaci;
- zábradlí se skládá alespoň z horní tyče (madla) a zarážky u podlahy (ochranné lišty) o výšce minimálně 0,15 m. Je-li výška podlahy nad okolní úrovní větší než 2 m, musí být prostor mezi horní tyčí (madlem) a zarážkou u podlahy zajištěn proti propadnutí osob osazením jedné nebo více středních tyčí, případně jiné vhodné výplně, s ohledem na místní a provozní podmínky. Za dostatečnou se považuje výška horní tyče (madla) nejméně 1,1 m nad podlahou;
- jestliže provedení určité pracovní operace vyžaduje dočasné odstranění konstrukce ochrany proti pádu, musí být po dobu provádění této operace přijata účinná náhradní bezpečnostní opatření. Práce ve výškách a nad volnou hloubkou nesmí být zahájena, dokud nejsou tato opatření provedena. Bezprostředně po dočasném přerušení nebo ukončení příslušné pracovní operace se odstraněná konstrukce ochrany proti pádu opět osadí.

Zajištění proti pádu osobními ochrannými pracovními prostředky

- zaměstnavatel zajistí, aby zvolené osobní ochranné prostředky odpovídaly povaze prováděné práce, předpokládaným rizikům a povětrnostní situaci, umožňovaly bezpečný pohyb a aby byly pravidelně prohlíženy a zkoušeny v souladu s požadavky průvodní dokumentace; přitom smí být použity pouze osobní ochranné pracovní prostředky, které splňují požadavky stanovené právními předpisy,
- podle účelu a způsobu použití se rozlišují
 - osobní ochranné pracovní prostředky pro pracovní polohování a prevenci proti pádům z výšky (pracovní polohovací systémy),

- osobní ochranné pracovní prostředky proti pádům z výšky (systémy zachycení pádu).
- osobní ochranné pracovní prostředky se používají samostatně nebo v kombinaci prvků a součástí systémů a v souladu s návody k používání dodanými výrobcem tak, že je
 - zaměstnanci zamezen přístup do prostoru, v němž hrozí nebezpečí pádu (1,5 m od volného okraje),
 - zaměstnanec udržován v pracovní poloze tak, že pádu z výšky je zcela zabráněno, nebo
 - pád bezpečně zachycen a zachyceného zaměstnance lze neprodleně a bezpečně vyprostit, případně dopravit do bezpečného místa; k zachycení pádu musí dojít v dostatečné výšce nad překážkou (terénem, podlahou, konstrukcí apod.), aby se vyloučilo zranění zaměstnance.
- zaměstnanec se musí před použitím osobních ochranných pracovních prostředků přesvědčit o jejich kompletnosti, provozuschopnosti a nezávadném stavu,
- vhodný osobní ochranný prostředek proti pádu, popřípadě pracovní polohovací systém, včetně kotevních míst, musí být určen v technologickém postupu. Pokud se jedná o práce, které zpracování technologického postupu nevyžadují, určí vhodný způsob zajištění proti pádu, respektive pracovního polohování, včetně míst kotvení, odborně způsobilý zaměstnanec pověřený zaměstnavatelem. Místo kotvení osobního ochranného pracovního prostředku proti pádu musí být ve směru pádu dostatečně odolné.
- přístupy v závěsu na laně a pracovní polohovací systémy lze používat jen v případech, kdy z posouzení rizik vyplývá, že práce může být při použití těchto prostředků vykonána bezpečně a že použití jiných prostředků není opodstatněné. S ohledem na související rizika, čas potřebný pro provedení práce a plnění ergonomických požadavků musí být přednostně používána sedačka s vhodnými doplňky,
- použití závěsu na laně s prostředky pro pracovní polohování je dále možné, jen pokud
 - systém je tvořen nejméně dvěma nezávislými lany, přičemž jedno slouží jako nosný prostředek pro výstup, sestup a zavěšení v požadované poloze (pracovní lano) a druhé jako záložní (zajišťovací lano)
 - zaměstnanec používá zachycovací postroj, který je prostřednictvím pohyblivého zachycovače pádu, jenž sleduje pohyb zaměstnance, připojen k zajišťovacímu lanu
 - k pohybu po pracovním laně se používají výhradně k tomu určené prostředky pro výstup a sestup (např. slaňovací prostředky) a připojení k pracovnímu lanu zahrnuje samosvorný systém k zabránění pádu zaměstnance, který ztratil kontrolu nad svými pohyby
 - náradí a další vybavení užívané při práci je přichyceno k postroji nebo k sedačce, popřípadě jinak zajištěno proti pádu
 - práce je prováděna podle zpracovaného technologického postupu a pod dozorem tak, aby zaměstnanec konající práci mohl být v případě nouze neprodleně vyproštěn.
- za výjimečných okolností, kdy s ohledem na posouzení rizik by použití druhého lana mohlo způsobit, že provádění práce by bylo nebezpečnější, lze připustit použití

jediného lana, pokud byla učiněna náležitá opatření k zajištění bezpečnosti a součástí systému jsou výrobcem k takovému způsobu použití určeny a vyhovují parametrům jejich stanovené životnosti

- zaměstnavatel zajistí, aby zaměstnanec provádějící práce při použití osobních ochranných pracovních prostředků proti pádu byl pro předpokládané činnosti vyškolen, zejména pak pro vyprošťovací postupy při mimořádných událostech.

Používání žebříků

- žebřík může být použit při práci ve výšce pouze v případech, kdy použití jiných bezpečnějších prostředků není s ohledem na vyhodnocení rizika opodstatněné a účelné, případně kdy místní podmínky, týkající se práce ve výškách, použití takových prostředků neumožňují. Na žebříku mohou být prováděny jen krátkodobé, fyzicky nenáročné práce při použití ručního náradí. Práce, při nichž se používá nebezpečných nástrojů nebo náradí jako například přenosných řetězových pil, ručních pneumatických náradí, se na žebříku nesmějí vykonávat;
- při výstupu, sestupu a práci na žebříku musí být zaměstnanec obrácen obličejem k žebříku a v každém okamžiku musí mít možnost bezpečného uchopení a spolehlivou oporu;
- po žebříku mohou být vynášena (snášena) jen břemena o hmotnosti do 15 kg;
- po žebříku nesmí vystupovat (sestupovat) ani na něm pracovat současně více než jedna osoba;
- žebřík nesmí být používán jako přechodový můstek s výjimkou případů, kdy je k takovému použití výrobcem určen;
- žebříky používané pro výstup (sestup) musí svým horním koncem přesahovat výstupní (nástupní) plošinu nejméně 1,1 m, přičemž tento přesah lze nahradit pevnými madly nebo jinou pevnou částí konstrukce, za kterou se vystupující (sestupující) zaměstnanec může spolehlivě přidržet. Sklon žebříku nesmí být menší než 2,5 : 1, za příčlemi musí být volný prostor alespoň 0,18 m a u paty žebříku ze strany přístupu musí být zachován volný prostor alespoň 0,6 m;
- žebřík musí být umístěn tak, aby byla zajištěna jeho stabilita po celou dobu použití. Přenosný žebřík musí být postaven na stabilním, pevném, dostatečně velkém, nepohyblivém podkladu tak, aby příčle byly vodorovné. Závěsný žebřík musí být upevněn bezpečným způsobem a s výjimkou provazových žebříků zajištěn proti posunutí a rozkývání. Provazový žebřík může být používán pouze pro výstup a sestup;
- u přenosných žebříků musí být zabráněno jejich podklouznutí zajištěním bočnic na horním nebo dolním konci použitím protiskluzových přípravků nebo jiných opatření s odpovídající účinností. Skládací a výsuvné žebříky musí být užívány tak, aby jednotlivé díly byly zajištěny proti vzájemnému pohybu. Pojízdné žebříky musí být před zahájením prací a v jejich průběhu zajištěny proti pohybu. Přenosné dřevěné žebříky o délce větší než 12 m nelze používat.
- na žebříku smí zaměstnanec pracovat jen v bezpečné vzdálenosti od jeho horního konce, za kterou se u žebříku opěrného považuje vzdálenost chodidel nejméně 0,8 m, u dvojitého žebříku nejméně 0,5 m od jeho horního konce;
- při práci na žebříku musí být zaměstnanec v případech, kdy stojí chodidly ve výšce větší než 5 m, zajištěn proti pádu osobními ochrannými pracovními prostředky;
- zaměstnavatel zajistí provádění prohlídek žebříků v souladu s návodem k používání;

- chůze na dřevěném dvojitém žebříku (malířské práce) může být prováděna zaškolenými zaměstnanci. Pohybují-li se po ploše, kde je vyloučeno nebezpečí ztráty stability žebříku.

Zajištění proti pádu předmětů a materiálu

- materiál, nářadí a pracovní pomůcky musí být uloženy, popřípadě skladovány ve výškách tak, že jsou po celou dobu uložení zajištěny proti pádu, sklouznutí nebo shození jak během práce, tak po jejím ukončení;
- pro upevnění nářadí, uložení drobného materiálu (hřebíky, šrouby apod.) musí být použita vhodná výstroj nebo k tomu účelu upravený pracovní oděv;
- konstrukce pro práce ve výškách nelze přetěžovat; hmotnost materiálu, pomůcek, nářadí, včetně osob, nesmí překročit nosnost konstrukce stanovenou v průvodní dokumentaci.

Zajištění pod místem práce ve výšce a v jeho okolí

- prostory, nad kterými se pracuje, a v nichž vzhledem k povaze práce hrozí riziko pádu osob nebo předmětu (dále jen "ohrožený prostor"), je nutné vždy bezpečně zajistit;
- pro bezpečné zajištění ohrožených prostorů se použije zejména
 - vyloučení provozu,
 - konstrukce ochrany proti pádu osob a předmětu v úrovni místa práce ve výšce nebo pod místem práce ve výšce,
 - ohrazení ohrožených prostorů dvou tyčovým zábradlím o výšce nejméně 1,1 m s tyčemi upevněnými na nosných sloupcích s dostatečnou stabilitou; pro práce nepřesahující rozsah jedné pracovní směny postačí vymezit ohrožený prostor jednotyčovým zábradlím, popřípadě zábranou o výšce nejméně 1,1 m, nebo dozor ohrožených prostorů k tomu určeným zaměstnancem po celou dobu ohrožení.
- ohrožený prostor musí mít šířku od volného okraje pracoviště nejméně
 - 1,5 m při práci ve výšce od 3 m do 10 m,
 - 2 m při práci ve výšce nad 10 m do 20 m,
 - 2,5 m při práci ve výšce nad 20 m do 30 m,
 - 1/10 výšky objektu při práci ve výšce nad 30m.

Šířka ohroženého prostoru se vytyčuje od paty svislice, která prochází vnější hranou volného okraje pracoviště ve výšce.

- při práci na plochách se sklonem větším než 25 stupňů od vodorovné roviny se šířka ohroženého prostoru podle třetí odrážky zvětšuje o 0,5 m. Obdobně se zvětšuje tato šířka o 1 m na všechny strany od půdorysného profilu vertikálně dopravovaného břemene v místech dopravy materiálu;
- s ohledem na vyhodnocení rizika při práci na vysokých stavbách, například na komínech, stožárech, věžích, je ohroženým prostorem pás o šířce stanovené v třetí odrážce kolem celého obvodu paty stavby;
- práce nad sebou lze provádět pouze výjimečně, nelze-li zajistit provedení prací jinak. Technologický postup musí obsahovat způsob zajištění bezpečnosti zaměstnanců na níže položeném pracovišti.

Práce na střeše

- zaměstnance vykonávající práce na střeše je nutné chránit proti :
 - pádu střešních pláštů na volných okrajích,
 - sklouznutí z plochy střechy při jejím sklonu nad 25 stupňů,
 - propadnutí střešní konstrukcí,
- ochranu proti pádu ze střechy nejen po obvodu, ale i do světlíků, technologických a jiných otvorů, zaměstnavatel zajistí použitím ochranné, případně záchytné konstrukce nebo použitím osobních ochranných pracovních prostředků;
- zajištění proti sklouznutí zaměstnavatel zajistí použitím žebříků upevněných v místě práce a potřebných komunikací, případně použitím ochranné konstrukce nebo osobních ochranných prostředků proti pádu. U střech se sklonem nad 45 stupňů od vodorovné roviny je nutno použít vedle žebříků ještě osobní ochranné pracovní prostředky proti pádu;
- zajištění proti propadnutí se provádí na všech střešních pláštích, kde je půdorysná vzdálenost mezi latěmi nebo jinými nosnými prvky střešní konstrukce větší než 0,25 m a kde není zaručeno, že jednotlivé střešní prvky jsou bezpečné proti prolomení zatížením osobami včetně náradí, pracovních pomůcek a materiálu, případně není toto zatížení vhodně rozloženo pomocnou konstrukcí (pracovní nebo přístupová podlaha apod.);

Dočasné stavební konstrukce

- dočasné stavební konstrukce lze použít jen v provedení, které odpovídá průvodní dokumentaci a návodům na montáž a používání těchto konstrukcí. Návod na montáž, včetně potřebných doplňujících nákrešů a dokumentů, musí být k dispozici zaměstnancům, kteří konstrukci montují, používají a demontují;
- pokud pro dočasnou stavební konstrukci není dostupná potřebná dokumentace nebo tato dokumentace nepokrývá zamýšlené konstrukční uspořádání, musí být odborně způsobilou osobou proveden individuální výpočet pevnosti a stability kromě případů, kdy je konstrukce montována ve shodě s uspořádáním obsaženým v ČSN;
- v závislosti na složitosti zvolené dočasné stavební konstrukce navrhne odborně způsobilá osoba konkrétní postup montáže, používání a demontáže;
- dočasné stavební konstrukce lze považovat za bezpečné tehdy, pokud :
 - jsou založeny na dostatečně únosném terénu nebo na konstrukci, jejíž únosnost je staticky prokázána,
 - nosné součásti jsou zajištěny proti podklouznutí buď připevněním k základové ploše, nebo jiným způsobem s odpovídající účinností, který zajišťuje stabilitu lešení; pojízdná lešení jsou zajištěna vhodnými zařízeními proti náhodnému pohybu během práce,
 - jsou provedeny tak, aby tvořily prostorově tuhý celek, zajištěny proti lokálnímu i celkovému vybočení, posunutí nebo překlopení,
 - jsou dostatečně pevné a odolné vůči vnějším silám a nepříznivým vlivům; jsou schopné přenést předpokládané zatížení a jejich funkce je prokázána statickým výpočtem nebo jiným dokumentem,
 - rozměry, tvar a vybavení podlah odpovídají povaze prováděných prací, podlahy umožňují bezpečný pohyb a výkon práce ve vhodné pracovní poloze,

- podlahy jsou osazeny takovým způsobem, aby se jejich součástí při běžném použití neposouvaly, v podlahách a mezi podlahovými dílci a svislou kolektivní ochranou proti pádu nejsou nebezpečné mezery,
- pohyblivé konstrukce jsou zabezpečeny proti samovolným pohybům,
- pracovní polohy na nich jsou přístupné po bezpečných komunikacích (žebříky, schody, rampy nebo výtahy).

Pokud nejsou části dočasných stavebních konstrukcí připraveny k používání, například během montáže, demontáže nebo přestavby, musí být vstup na tyto části dočasných stavebních konstrukcí zamezen vhodnými zábranami a označen bezpečnostními značkami.

- dočasné stavební konstrukce lze užívat pouze po jejich náležitém předání odborně způsobilou osobou odpovědnou za jejich montáž a převzetí do užívání osobou zodpovědnou za jejich užívání. O předání a převzetí vyhotoví předávající na základě odborné prohlídky zápis potvrzující úplné dokončení a vybavení dočasné stavební konstrukce. Zápis o předání a převzetí se nevyžaduje u
 - typizovaných lehkých pracovních lešení o výšce pracovní podlahy do 1,5 m,
 - pohyblivých pracovních plošin, pokud při přemísťování na jiné pracoviště nebyly demontovány jejich nosné části, přičemž za demontáž se nepovažuje úprava nosných částí do přepravní polohy.
- dočasné stavební konstrukce musí být podrobovány pravidelným odborným prohlídkám způsobem a v intervalech stanovených v průvodní dokumentaci. Pokud nastaly mimořádné okolnosti, které mohly mít nepříznivý vliv na bezpečnost lešení (např. nepříznivá povětrnostní situace), musí být odborná prohlídka provedena bezodkladně.
- lešení lze montovat, demontovat nebo podstatným způsobem přestavovat jen v souladu s návodem na montáž a demontáž obsaženým v průvodní dokumentaci a pod vedením osoby, která je k tomu odborně způsobilá. Provádět uvedené činnosti mohou pouze zaměstnanci, kteří byli vyškoleni a jejich znalosti a dovednosti byly ověřeny. Školení zahrnuje osvojení si znalostí a dovedností, zejména pokud jde o :
 - pochopení návodu na montáž, demontáž nebo přestavbu použitého lešení,
 - bezpečnost práce během montáže, demontáže nebo přestavby příslušného lešení,
 - opatření k ochraně před rizikem pádu osob nebo předmětů,
 - opatření v případě změn povětrnostní situace, které by mohly nepříznivě ovlivnit bezpečnost použitého lešení,
 - přípustné zatížení,
 - další rizika, která mohou být spojena s montáží, demontáží nebo přestavbou.

Obsah a četnost školení s ohledem na nová nebo změněná rizika práce, způsob ověřování znalostí a dovedností účastníků školení a vedení dokumentace o školení stanoví zaměstnavatel.

- žebříky nelze používat jako podpěrný nebo nosný prvek podlah lešení s výjimkou žebříků, které jsou k tomuto účelu výrobce určeny

- pro výstup a sestup mezi podlahami lešení lze použít i dřevěné sbíjené žebříky o největší délce 3,5 m s příčlemi vsazenými do zdvojených postranic dostatečné pevnosti doložené výpočtem.

Shazování předmětů a materiálů

- shazovat předměty a materiál na níže položená místa nebo plochy lze jen za předpokladu, že
 - místo dopadu je zabezpečeno proti vstupu osob (ohrazením, vyloučením provozu, střežením apod.) a jeho okolí je chráněno proti případnému odrazu nebo rozstříku shozeného předmětu nebo materiálu
 - materiál je shazován uzavřeným shozem až do místa uložení
 - je provedeno opatření, zamezující nadměrné prašnosti, hlučnosti, popřípadě vzniku jiných nežádoucích účinků.
- Nelze shazovat předměty a materiál v případě, kdy není možné bezpečně předpokládat místo dopadu, jakož ani předměty a materiál, které by mohly zaměstnance strhnout z výšky.

Přerušení práce ve výškách

Při nepříznivé povětrnostní situaci je zaměstnavatel povinen zajistit přerušení prací. Za nepříznivou povětrnostní situaci, která výrazně zvyšuje nebezpečí pádu nebo sklouznutí, se při práci ve výškách považuje:

- bouře, déšť, sněžení nebo tvoření námrazy,
- čerstvý vítr o rychlosti nad 8 m/s (síla větru 5 stupňů Bf) při práci na zavěšených pracovních plošinách, pojízdných lešních, žebřících nad 5 m výšky práce a při použití závěsu na laně u pracovních polohovacích systémů; v ostatních případech silný vítr o rychlosti nad 11 m/s (síla větru 6 stupňů Bf),
- dohlednost v místě práce menší než 30 m,
- teplota prostředí během provádění prací nižší než -10 °C.

Krátkodobé práce ve výškách

Při krátkodobých montážních pracích ve výškách nevyhnutelných pro osazení stavebních prvků se mohou stavební prvky osazovat a vzájemně spojovat z konzol, z navařených nebo jiným způsobem upevněných příčlích, z profilů ztužujících příhradovou konstrukcí nebo podobných nášlapných ploch, pokud zaměstnanec provádějící tyto práce použije osobní ochranné pracovní prostředky proti pádu.

Školení zaměstnanců

Zaměstnavatel poskytuje zaměstnancům v dostatečném rozsahu školení o bezpečnosti a ochraně zdraví při práci ve výškách a nad volnou hloubkou, zejména pokud jde o práce ve výškách nad 1,5 m, kdy zaměstnanci nemohou pracovat zpěvných a bezpečných pracovních podlah, kdy pracují na pohyblivých pracovních plošinách, na žebřících ve výšce nad 5 m a o používání osobních ochranných pracovních prostředků.

SKLADOVÁNÍ MATERIÁLU, MANIPULACE S BŘEMENY

Skladování materiálu

Sklady lze rozdělit na tři základní skupiny:

- sklady otevřené (na volném prostranství)
- přístřešek (polokrytý sklad)
- sklady kryté (sklady uzavřené)

Materiál ve skladech je ukládán různými způsoby, např. volně, v paletách a kontejnerech, regálech, ve stozích, figurách apod. Sklady musí být řešeny tak, aby :

- odpovídaly předpokládaným postupům pracovní činnosti;
- jejich kapacita, rozmístění a vybavení umožňovaly plynulé doplňování a odběr materiálu bez zbytečných manipulací;
- splňovaly veškeré požadavky kladené na ně bezpečnostními předpisy a požadavky:
 - sklady musí svým provedením, vybavením a uspořádáním odpovídat druhu skladovaného materiálu,
 - materiál musí být skladován tak, aby se při odebírání nebo při delším skladování nemohl sesunout a aby nevyvíjel tlak na příčky, podpěry, zdivo ani na jiné části budov, pokud tyto části nejsou k tomu přizpůsobeny,
 - regály musí být trvale označeny štítky s uvedením největší nosnosti buňky a s počtem buněk ve sloupci,
 - šířka dopravních cest ve skladech a uliček mezi regály musí být dimenzována s přihlédnutím k provozním podmínkám, technickým parametrům použitých manipulačních prostředků a doporučení výrobce těchto zařízení a být široká nejméně 0,8 m,
 - pro průjezd manipulačních vozíků musí být alespoň o 0,4 m větší než největší šířka manipulačních vozíků nebo nákladů,
 - během manipulace musí být vymezen manipulační prostor se zákazem vstupu nepovoleným osobám,
 - ulička musí být trvale volná a nesmí být zužována a zastavována překážkami.

Užitné plochy a jejich značení

Nosnosti užitných ploch:

- musí odpovídat použité skladové technologii a hmotnostem skladovaného materiálu;
- musí být na viditelném místě označeny tabulkou, popř. výrazným nápisem s uvedením největšího dovoleného zatížení hmotností na jednotku plochy v kg /m²;
- v případě volného skladování sypkých materiálů musí být označeny nejvyšším dovoleným profilem pro uložení příslušného sypkého materiálu a to na obvodových stěnách, nosných sloupech či pilířích, popř. na kontrolních tyčích.

Označení ploch skladovací zóny:

- plochy skladovací zóny (tj. užitné plochy, plochy nutných uliček), komunikace pro pěší, dopravní cesty atd. musí být na podlaze viditelně označeny kontrastní barvou nebo čarami, barevným odlišením povrchů nebo jiným způsobem;

- nebezpečná místa užitných ploch, dopravních cest, uliček a komunikací (např. zúžené a snížené profily apod.) musí být označena příslušnými dopravními značkami, černožlutým pruhováním apod.

Světlá výška skladu:

- Musí být taková, aby mezi horní hranou ukládaného materiálu a spodní hranou stropní konstrukce nebo instalacemi (např. potrubí, svítidla) byla vzdálenost nejméně 200 mm.

Provozní plochy:

V závislosti k použitému skladovacímu zařízení, předpokládané technologii a skladovanému materiálu, byly:

- trvanlivé
- odolné proti stěru, chemikáliím a předpokládaným teplotám
- přiměřeně drsné
- bezprašné a čistitelné
- pružné a dostatečně únosné.

Další specifické požadavky při skladování speciálních, resp. nebezpečných materiálů:

- skladování hořlavých, hoření podporujících, lehce vznětlivých, výbušných apod. materiálů
- podlahy musí být z nehořlavých materiálů, nepropustné, beze spár a snadno omyvatelné
- v případech, kdy při skladování mohou vznikat hořlavé páry, plyny nebo prachy, které se vzduchem mohou vytvořit výbušnou směs
- podlahy musí být zhotoveny z nejiskřivých materiálů.

Trvale používané venkovní plochy

Musí být rovné, odvodněné, zpevněné, označené značkami se zákazem vstupu nepovolaným osobám a upravené s ohledem na skladovaný materiál. Důležité je i správné spádování uvedených ploch, a to směrem k odtoku srážkových vod. Všechny plochy skladovací zóny musí být pravidelně udržovány čisté a zarovnané – bez znečištění, zmrazků, olejových skvrn, poškození apod. Skladovací prostory musí být řádně osvětleny podle obtížnosti ukládání skladovaného materiálu.

Stohování

- musí být prováděno v souladu s platnými technickými a bezpečnostními požadavky na technická zařízení a výrobky a na pokyny výrobce manipulačních jednotek (přepravky, bedny apod.);
- při stohování musí být dodrženy stanovené šířky a výšky manipulačních uliček;
- stohy se smějí zakládat pouze na pevné, rovné a nekluzké vodorovné podlaze;
- do stohu smějí být zakládány jen stejné předměty neměnného tvaru;
- stoh musí být stabilní - při nebezpečí sesunutí musí být bezpečně zajištěn nebo rozebrán;
- podpírání a opírání o konstrukce je zakázáno;
- k výstupu na stoh se musí používat bezpečných prostředků;
- výstup na stohované hromady je možný jen jsou-li okraje hromad dostatečně pevné;

- odebírat předměty ze stohované hromady se smí jen z bezpečného stanoviště shora, stupňovitě nebo alespoň s dodržením dostatečného bočního sklonu hromady;
- při stohování je zakázáno:
 - zajišťovat stabilitu stohu provazováním, podpíráním nebo vzájemným opíráním,
 - stohovat poškozené manipulační jednotky,
 - stohovat manipulační jednotky se znečištěnými stykovými plochami pro stohování (bláto, zmrazky apod.).

Další způsoby skladování

- sypký materiál – může být při plně mechanizovaném způsobu ukládán do jakékoliv výše. Při ručním odebírání a ukládání pouze do výše 2 m. Při ručním odebírání pomocí mechanizované lopaty jen do výše 1,5 m;
- sypké materiály v pytlích – se mohou ručně skladovat pouze do výše 1,5 m. Při mechanizovaném skladování do výše 3 m;
- skladování sudů a barelů – smí být skladovány nastojato jen v jedné vrstvě;
- kusový materiál – pravidelných tvarů smí být skladován ručně jen do výše 2 m;
- křehký materiál – pouze ručně v jedné vrstvě nebo do výše 1,5 m v nosných rámech;
- tabulové sklo – skladuje se nastojato v rámech s měkkými podložkami;
- kyseliny a jiné nebezpečné látky – se skladují v obalech s označením druhu látky a podle určení dodavatele;
- oblé předměty se smí skladovat do výše jen 2 m;
- prvky, dílce pravidelných tvarů při mechanizovaném skladování až do výše 4 m;
- materiál, jehož plocha je větší než 4 m² a materiál o hmotnosti 50 kg (na jednoho muže), se smí ukládat ručně do výše 1,2 m, při mechanizovaném skladování do výše 3 m.

Skládky:

- povrch místa pro skládku se musí upravit s ohledem na charakter skladovaného materiálu;
- k ohrazení hromad uhlí, koksu nebo briket se nesmí používat železného nebo dřevěného hrzení
- Podkladem skládky nesmí být železitá škvára nebo cihelná drť;
- vkládání větracích trubek a průduchů do hromad je zakázáno.

Bezpečnost osob ve skladu:

- vybavení zaměstnanců při skladové manipulaci ochrannými pomůckami, prostředky a osobními ochrannými pracovními prostředky musí odpovídat pracovnímu prostředí, ve kterém pracují (byť i jen část směny);
- v místech, kde výšky uloženého materiálu přesahují výšku 2 000 mm a materiál nad touto výškou není bezpečně zajištěn proti vypadnutí do prostoru pohybu osob, musí osoby používat ochranné přilby.

Manipulace s břemeny

Porušování zásad ergonomie a nevhodná manipulace s břemeny vedou k úrazům vlastní osoby, případně druhé osoby a rovněž tak až k možnému vzniku choroby

z povolání (dále jen "CHZP"). Nehledě na to může nevhodná manipulace s břemeny rovněž poškodit majetek zaměstnavatele. Úrazy a CHZP způsobené nevhodnou manipulací s břemeny a porušováním zásad ergonomie vykazují ve statistikách nemalá čísla a ve vazbě na ekonomickou stránku (zaměstnavatel, stát) pak nemalé náklady spojené s léčením vzniklých úrazů či CHZP a s vypořádáním se majetkových poměrů. Předcházení zdravotním rizikům při práci s břemeny na staveništích vyžaduje zákon o zajištění dalších podmínek bezpečnosti a ochrany zdraví při práci.

Obecné zásady manipulace

- při ručním zvedání a přenášení břemen je nutné nejprve ohodnotit břemeno, které bude zvedáno, prověřit ostré hrany, vyčnívající hřebíky nebo třísky, zamaštěné nebo jinak nezvyklé povrchy, které mohou ovlivnit pevnost uchopení, a další skutečnosti, které se mohou ukázat jako nebezpečné;
- podlahy, prostory a pochůzné plochy, nad nimiž bude s břemenem manipulováno, musí být zbavené překážek a nesmí být kluzké;
- blízko u břemene musí být zaujat pevný a vyvážený postoj s nohama trochu od sebe, aby zvednutí proběhlo co nejpřímějším směrem;
- musí být zaujata příkrčená poloha těla, s ohnutými koleny a rovnými zády, aby bylo zajištěno, že paže nebudou pracovat. Bradu je nutno mít přitaženou k hrudi;
- břemeno musí být uchopeno celou dlaní, nikoliv pouze prsty. Jestliže pro to není pod břemenem dostatek místa, musí být břemeno nejdříve podloženo kusem dřeva nebo jinou pevnou látkou (opora);
- velikost a tvar břemene nejsou dostatečným vodítkem pro stanovení váhy a jejího rozložení. Pokud tato informace není k dispozici, musí se břemeno nejprve opatrně zkusmo přizvednout a v případě potřeby musí být přizvána pomoc dalšího zaměstnance;
- pokud s břemenem manipuluje více osob, je žádoucí, aby byly přibližně stejné výšky. Úkony zvedání, spouštění a přenášení musí být pokud možno provedeny současně, aby se zabránilo momentálnímu přetížení nebo vyvedení z rovnováhy některého z pracovníků;
- břemeno se musí zvedat napínáním nohou. Tělo nesmí být natočeno, aby se nevyvolalo nadměrné namáhání páteře;
- jestliže se břemeno zvedá do větší výšky, může vzniknout potřeba rozložení zvednutí na dvě fáze, nejprve je nutno zvednout břemeno na jinou oporu a potom po novém uchopení (přehmátnutí) zvednout břemeno do konečné výše;
- proces spouštění je opačný než postup při zvedání, přitom je třeba se vyvarovat nebezpečí skřípnutí prstů;
- břemeno nikdy nesmí být přenášeno způsobem, který by bránil výhledu. Je nutné, aby všechny překážky na trase mohly být zpozorovány;
- při práci musí být obuta vhodná obuv, zejména s ohledem na to, že např. vyztužená špička pomáhá chránit prsty u nohou před zhmožděním při sklouznutí břemene a při dočasném odložení břemene při ukládání na dobu potřebnou pro vyndání rukou a přehmátnutí;
- oděv musí být takový, aby se nezachytil za břemeno a chránil tělo;
- jestliže je práce velmi namáhavá, zejména kvůli váze břemene, při opakování pokusů zvednutí nebo kvůli okolním faktorům jako např. stísněný prostor nebo jiné extrémy, musí být v přiměřených intervalech poskytnut odpočinek pro obnovení správné funkce svalů, srdce a plic. Při práci tohoto druhu vznikají úrazy nejčastěji z únavy;

- za manipulaci s břemeny se rovněž považuje jakákoliv manipulace s osobami (spoluzaměstnanci), které mohou z jakýchkoliv důvodů upadnout či je postihne jiná nehoda.

ZAJIŠTĚNÍ STAVENIŠTĚ

Zajištění staveniště a jednotlivých pracovišť je nutné věnovat mimořádnou pozornost jak z hlediska ochrany pracovníků, tak osob nepatřících ke stavbě.

Staveniště v zastavěném území

- musí být oploceno nejméně do výšky 1,8 m,
- vstupy do těchto prostor musí být uzamykatelné,
- uzamčené v době, kdy se na stavbě nepracuje,
- označené bezpečnostními tabulkami a značkami.

Staveniště mimo zastavěné území, kde není veřejný přístup, se nemusí zajišťovat ohrazením, oplocením či zábranou, stačí okolí upozornit na případná nebezpečí plynoucí ze stavby.

- na všech pracovištích a přístupových komunikacích, skládkách, apod., musí být udržován po celou dobu výstavby bezpečný stav, pořádek a zajištěno dostatečné osvětlení,
- pohyb pracovníků musí být řešen tak, aby byly dodrženy potřebné šířky a výšky průchozích profilů (minimální šířka přístupové cesty na pracoviště je 0,75 m, v případě oboustranného provozu 1,50 m, podchodné výšky smí být minimálně 2,1 m, výjimečně 1,80 m při zabezpečení snížených míst,
- všechny překážky v komunikacích musí být řádně označeny,
- jakékoliv otvory a jámy v komunikacích nebo na pracovištích musí být zakryty poklopem nebo ohrazeny, poklop musí mít odpovídající únosnost a nesmí být lehce odstranitelný,
- všechny jámy s nebezpečnými látkami se musí ohradit i na staveništích v nezastavěném území vždy dvoutyčovým zábradlím minimální výšky 1,1 m . Tento způsob zabezpečení nelze nahradit vytvořením zábrany,
- zajistit bezpečné skladování materiálu,
- skladové plochy musí být zpevněné, odvodněné, urovnané a označené bezpečnostními tabulkami,
- stroje se smí používat jen k činnostem, ke kterým byly konstrukčně uzpůsobeny a pokud jsou svým provedením a technickým stavem způsobilé k bezpečnému provozu.

PODMÍNKY PRO SVAŘOVÁNÍ A PO SKONČENÍ SVAŘOVÁNÍ

Před zahájením svařování se musí vyhodnotit podmínky požární bezpečnosti v prostorech, ve kterých se bude svařovat a rovněž v přilehlých prostorách, zda se nejedná o svařování vyžadující zvláštní požární bezpečnostní opatření. Při tom se hodnotí i požární nebezpečí, které představují hořlavé látky obsažené ve stavebních konstrukcích. Pro svařování vyžadující zvláštní požární bezpečnostní opatření se jejich zajištění prokazuje písemně.

Rozsah zvláštních požárně bezpečnostních opatření:

- přesné označení místa, kde se svařování provádí,
- přesné stanovení pracovního úkolu,
- určení technologie, která se použije,
- jmenovité určení svářečů s uvedením dokladu o odborné způsobilosti,
- datum a čas zahájení svařování,
- datum a čas ukončení svařování,
- podrobná specifikace potřebných požárně bezpečnostních opatření, kontrola jejich plnění, způsob prokazování plnění opatření včetně měření koncentrace hořlavých látek, prokázání jejich splnění, uvedení jmen odpovědných osob a jmen osob určených k jejich provedení,
- určení formy požárního dohledu, počet osob, vymezení povinností, způsob seznámení s povinnostmi, uvedení jmen osob určených k výkonu požárního dohledu v průběhu svařování, při přerušení práce i po skončení svařování a jeho dokladování,
- potvrzení toho, že účastníci svařování byli před jeho započatím seznámeni s požárně bezpečnostními opatřeními a osoby provádějící požární dohled s vymezenými povinnostmi; doklad obsahuje jména osob a jejich podpisy stvrzující seznámení,
- určení druhu a počtu hasebních prostředků,
- uvedení jiných možností hašení v místě (např. existence stabilního hasicího zařízení, zařízení pro technologické hašení, přítomnost jednotky požární ochrany s příslušným technickým vybavením),
- jméno osoby, které se ohlásí skončení svařování,
- místo a podmínky k ukládání svařovací soupravy po dobu přerušení svařování a při předávání svářečského pracoviště,
- jméno, funkce, podpis osoby, která příkaz vydala, a datum, kdy byl vydán,
- osoba, které byla uložena nějaká činnost, potvrdí splnění úkonu podpisem a uvede vždy čas a datum; předávání nebo ohlašování činnosti (např. požární dohled, ohlášení skončení svařování) potvrdí podpisem předávající a přebírající, případně osoba ohlašující a osoba, které je činnost ohlášena. U záznamů se uvede čas a datum.

Před zahájením svařování se

- stanoví a vyhodnotí možné požární nebezpečí ve vztahu k druhu svařování, stavu svářečského pracoviště a přilehlých prostorů, použitých zařízení a materiálů a reaguje se na ně v požárně bezpečnostních opatřeních,
- vymezí oprávnění a povinnosti osob k zajištění požární bezpečnosti při zahájení svařování, v jeho průběhu, při přerušení svařování a po jeho skončení,
- stanoví požadavky na účastníky svařování vyžadujících zvláštní požárně bezpečnostní opatření a na osoby provádějící požární dohled, včetně intervalů pro výkon tohoto dohledu při přerušení a po skončení svařování, pokud není požární dohled nepřetržitý,
- stanoví požadavky pro bezpečný pobyt a pohyb osob včetně zákazů,
- zabezpečí volné únikové cesty včetně přístupu k nim,
- určí provozní podmínky technických zařízení a technologického procesu, včetně podmínek případných odstávek zařízení nebo omezení provozu,

- stanoví další opatření s ohledem na druh činnosti, případně specifické riziko svářečského pracoviště.

Provádí-li se svařování, které vyžaduje zvláštní požárně bezpečnostní opatření opakovaně a na stavebně či konstrukčně obdobných svářečských pracovištích, pro které lze stanovit tato požárně bezpečnostní opatření jednotně, může se tak učinit v příslušném pracovním nebo technologickém postupu.

Při svařování je třeba zabránit takovému ohřátí svařovaných i dalších materiálů, které by vedlo ke ztrátě těsnosti nebo celistvosti zařízení, jejímž důsledkem by byl únik hořlavých látek nebo hoření podporujících látek.

Překrytí a utěsnění hořlavé látky se provede tak, aby mezi jednotlivými díly použitého materiálu nezůstaly nechráněné otvory umožňující průnik žhavých částic, plamene nebo přenos tepla.

Při svařování vyžadujícím zvláštní požárně bezpečnostní opatření je nutná účast nejméně dvou osob včetně svářeče. Obsadit pracoviště jednou osobou lze pouze tehdy, jedná-li se o svařování, kdy svářeč je schopen všechny úkony spojené s vlastním svařováním i požárně bezpečnostními opatřeními sám obsáhnout.

Svařování se nesmí zahájit, jestliže

- nejsou stanovena požárně bezpečnostní opatření s ohledem na druh a místo těchto prací,
- svářeč a pracovníci zúčastnění na svařování a souvisejících činnostech nejsou prokazatelně seznámeni s podmínkami požární bezpečnosti,
- nejsou splněny podmínky požární bezpečnosti,
- svářeč na svářečském pracovišti nemůže prokázat svou odbornou způsobilost ke svařování doklady odpovídajícími normovým požadavkům nebo normativním dokumentům podle ČSN EN 45020 nebo vydanými v rámci oprávnění certifikačního orgánu akreditovaného v České republice; v případě, že není pro určitý druh svařování těmito předpisy odborná způsobilost stanovena, pak oprávněním odpovídajícím návodům výrobce nebo dovozce zařízení.

Podmínky po skončení svařování

- Po skončení svařování vyžadujícího zvláštní požárně bezpečnostní opatření se v rámci požárního dohledu zkontroluje požární bezpečnost svářečského pracoviště i přilehlých prostorů a zajistí se požární dohled ve stanovených intervalech. Intervaly se stanoví se zřetelem na základní, případně specifické riziko svářečského pracoviště. Nejkratší doba požárního dohledu je 8 hodin. V odůvodněných případech, zejména při tepelném dělení kovů a u členitých prostorů, je třeba při stanovování doby, po kterou je třeba požární dohled provádět, přihlídnout k možnosti vzniku požáru i po 8 hodinách.
- Požární dohled je vykonáván osobou k tomu předem určenou s písemně stanovenými právy a povinnostmi při tomto dohledu. Požární dohled je vykonáván v průběhu svařování nepřetržitě. Při přerušení svařování nebo po jeho skončení se požární dohled vykonává po určenou dobu nepřetržitě nebo vzhledem k charakteru prací a prostoru po určenou dobu v intervalech stanovených zvláštními požárně bezpečnostními opatřeními.
- Požární dohled po skončení svařování není nutné vykonávat

- jsou-li svářečská pracoviště a přilehlé prostory vybaveny provozuschopnou elektrickou požární signalizací a stabilním hasicím zařízením. Jsou-li tyto prostory vybaveny pouze elektrickou požární signalizací, lze od požárního dohledu upustit jen v případě, že na místě bude osoba schopná provést prvotní hasební zásah,
- na stálých svářečských pracovištích v případě, že před skončením svařování nemohlo dojít ke kontaktu žhavých částic s hořlavými látkami a po vypnutí technologie nedojde ke kontaktu hořlavých látek se zdrojem zapálení.

STAVEBNÍ ELEKTRICKÉ VRÁTKY

- Stanoviště obsluhy musí být umístěno tak, aby nebylo ohroženo břemenem nebo nosným lanem a aby z něho bylo vidět na všechna nakládací a vykládací místa, není-li vzájemné dorozumívání mezi obsluhou a fyzickou osobou na nakládacím popřípadě vykládacím místě zajištěno signalizačním zařízením.
- Vrátek musí být umístěn v bezpečné vzdálenosti od svislé dráhy přepravovaného břemene, chráněn před ostatním provozem na staveništi a řádně ukotven popřípadě stabilizován. Nestanoví-li výrobce v návodu k používání jinak, nesmí být hmotnost zátěže použité pro stabilizaci vrátku menší než dvojnásobek jeho nosnosti.
- Kladku je nutno osadit tak, aby její osa byla kolmá na směr navíjení lana, a nejvýše do takové polohy, aby při nejnižší poloze břemene zůstaly na bubnu vrátku ještě nejméně 3 závity lana.
- Vrátek nelze používat, není-li zajištěno, že se jeho chod samočinně zastaví, jakmile se závěsný hák svou nejvyšší částí přiblíží na stanovenou bezpečnou vzdálenost k pevné překážce, například kladce nebo tělesu vrátku. Nestanoví-li výrobce jinak, nastaví se tato bezpečná vzdálenost na 0,3 m.
- V místě odebírání nebo nakládání materiálu ve výšce je zajištěna ochrana fyzických osob proti pádu z výšky. Pokud by střední tyč zábradlí nebo zářezka u podlahy znemožňovaly bezpečnou manipulaci s přepravovaným břemenem, lze je v nezbytném rozsahu vynechat popřípadě odstranit. Postup podle zvláštního právního předpisu tím není dotčen.
- Vrátek nelze uvést do provozu, dokud nebyl po dokončení jeho montáže, včetně závěsné konstrukce kladky, předán a zhotovitelem převzat do provozu a dokud o tomto předání a převzetí nebyl učiněn zápis.
- Před uvedením vrátku do chodu se obsluha přesvědčí, zda se nikdo nezdržuje v prostoru ohroženém pádem břemene.
- Při provozu vrátku není dovoleno
 - zatěžovat vrátek nad jeho nosnost,
 - přepravovat břemena, která svými rozměry ohrožují okolí, pokud nejsou provedena náležitá bezpečnostní opatření,
 - zdvihát břemena šikmým tahem,
 - opustit stanoviště obsluhy vrátku, je-li břemeno zavěšeno na háku,
 - zavěšovat břemeno na špičku háku,
 - zdržovat se pod zavěšeným břemenem a v jeho nebezpečné blízkosti,
 - usměrňovat rukama nebo nohama navíjení lana na bubnu vrátku,
 - pokračovat v práci s vrátkem, utvoří-li se na laně smyčka nebo uzel a dojde-li k vysmeknutí lana z drážky kladky,

- dopravovat břemena, hrozí-li nebezpečí poškození nosného lana nebo vázacích prostředků,
- způsobovat rázy při spouštění nebo tahu břemene,
- zdvihat břemena zasypaná, přimrzlá nebo přilnutá,
- provádět změny na brzdách, které by mohly ohrozit bezpečnost fyzických osob,
- používat elektrický vrátek pro zdvihání výtahové plošiny ve vodičkách, pokud nejsou splněny technické požadavky platné pro uvedení stavebních plošinových výtahů do provozu.
- Vrátek smí být použit pro vlečení, jen pokud je k tomu upraven a pokud je
 - tomu přizpůsoben kryt navíjecího bubnu,
 - instalováno zařízení pro správné ukládání lana při navíjení na buben,
 - ovládání vrátku zařízení tak, že při uvolnění tlačítka určeného pro uvedení vrátku do chodu se chod vrátku zastaví.
- Ve zhotovitelem určených intervalech provede obsluha vrátku nebo fyzická osoba určená zhotovitelem prohlídku vrátku, lana a úvazku podle návodu k používání nebo pokynů pro obsluhu.

JEDNODUCHÉ KLADKY PRO RUČNÍ ZVEDÁNÍ BŘEMEN

- Nosné textilní lano musí mít průměr nejméně 10 mm. Poškozené lano je vyloučeno z používání.
- Provedení nosné konstrukce kladky je před prvním použitím prokazatelně schváleno fyzickou osobou určenou zhotovitelem.

STAVEBNÍ VÝTAHY

- Stavební plošinové výtahy musí být v průběhu provozu ve stanovených intervalech kontrolovány s cílem zajistit jejich bezpečný provoz.

ÚPRAVA A ZPRACOVÁNÍ MATERIÁLŮ

Svařování a termické řezání

Společná ustanovení

- V prostoru, v němž se svařuje, se nesmějí vyskytovat nebezpečné látky v množství nepříznivě ovlivňujícím bezpečnost při práci.
- Pokud by mohla vzniknout provozní nehoda nebo pokud by hrozilo nebezpečí otravy nebo zadušení při svářečských, řezačských nebo páječských pracích, musí být zajištěn odborný dohled na jejich provádění a musí být učiněna bezpečnostní opatření, která musí být uvedena v písemném povolení ke svařování.
- V uzavřených nevětraných prostorách nesmějí být při práci umístěny vyvíječe plynů nebo láhve s hořlavými plyny nebo kyslíkem.
- Materiál znečištěný olejem, olovnatými barvami, zbytky odmašťovacích prostředků nebo podobnými látkami vyvíjejícími škodliviny se nesmí svařovat.
- Osoby v okolí svařování a řezání musí být chráněny před škodlivými účinky těchto procesů.

Svařování a řezání plamenem

- Láhve na plyny musí být zabezpečeny proti převrhnutí nebo skutálení a musí být možno je co nejrychleji uvolnit.
- Při současné práci s několika soupravami lahví na jednom pracovišti musí být soupravy od sebe vzdáleny nejméně 3 m nebo od sebe odděleny nehořlavou stěnou.
- Pro jednu hořákovou soupravu smějí být na pracovišti nejvýše dvě zásobní láhve každého používaného plynu.
- Láhve na plyny musí být chráněny před sálavým teplem nebo před otevřeným ohněm; láhve, které byly vystaveny působení ohně nebo se při práci zahřály, musí být neprodleně odstraněny z provozu a zřetelně označeny jako závadné.
- Stabilní baterie lahví musí být umístěny v místnostech oddělených od sebe navzájem i od provozních budov; pohyblivě instalované baterie musí být v době, kdy se s nimi nepracuje, umístěny v oddělených místnostech.
- Hadice pro přívod hořlavého plynu z rozvodného potrubí nebo z lahví k hořákům musí být opatřeny bezpečnostním označením.
- V případě, že láhve na kyslík, armatury, těsnění lahví a ventilů, svařovací přístroje nebo jejich příslušenství přišly do styku s olejem, tukem anebo s jinou nečistotou, nesmějí se používat.
- Po skončení práce se musí bezpečně uzavřít přívod plynu a z přechodného pracoviště neprodleně odvézt láhve s plynem.

Svařování elektrickým obloukem

- Svařovací kabel musí být spojen se svařovaným předmětem nebo s podložkou svařovací svorkou.
- Držáky elektrod se smějí odkládat pouze na izolační podložku nebo na odizolovaný stojan a musí být zajištěny proti náhodnému dotyku vodivých předmětů.
- Držáky elektrod nesmějí být ochlazovány ponořením do vody.
- Před opuštěním pracoviště musí být vypnut zdroj elektrického proudu pro svařování.

Svařování a řezání plazmou

Zařízení pro svařování nebo řezání plazmou musí být vybavena pojistným zařízením, které vypíná přívod elektrického proudu, dojde-li k přerušení dodávky chladicí vody, a zařízením, které samočinně a okamžitě vypíná vysokofrekvenční oscilátor, jakmile se vytvoří plazmový plamen.

Svařování a řezání pod vodou

- Při svařování a řezání pod vodou se musí zajistit, aby
 - kromě obsluhy zařízení byl přítomen další pracovník s kvalifikací svářeče, pověřený obsluhou svařovacího zařízení na povrchu,
 - při svařování (řezání) elektrickým obloukem
 - nebylo používáno střídavého elektrického proudu,
 - mohl být okamžitě přerušen elektrický proud,
 - výměna elektrod byla prováděna jen po přerušení dodávky elektrického proudu do držáků elektrod,
 - před výměnou elektrody bylo svářeči potvrzeno, že dodávka elektrického proudu je přerušena; dodávka elektrického proudu smí být obnovena až po novém signálu svářeče.
- Při použití tekutého paliva se musí zapalovat hořák tak, aby se palivo vytrysklé před zapálením nerozlilo po vodní hladině.
- Při práci pod vodou se hořák nesmí zahltit přebytkem paliva.

Aluminotermické svařování

- K aluminotermickému svařování musí být používáno zcela suchých forem bez trhlin.
- Při svařování uvnitř budov a v uzavřených prostorách musí být formy opatřeny chrániči plamenů.
- Zásoby, popřípadě dávky aluminotermických směsí, žárové zápalky nebo jiné rozněcující látky, musí být umístěny v bezpečné vzdálenosti od svařovacího zařízení a musí být chráněny před vznícením od žhavých částic.
- Zásoby, popřípadě zásobní dávky aluminotermických směsí musí být uskladněny v suchu, v těsně uzavřených nádobách a odděleně od jiných hořlavých látek.
- Spoje se před svařováním musí dokonale vysušit a z prostoru pod formou se musí odstranit voda, sníh nebo led.
- Manipulovat se svařovací formou po provedení svaru se smí až po dokonalém vyhoření aluminotermické směsi.
- Žárové zápalky a škrátka se musí nosit a uchovávat vždy odděleně.

Svařování a řezání laserovým paprskem

- Svařování nebo řezání laserovým paprskem smí být prováděno v oddělené místnosti nebo v odděleném prostoru, řezání menších předmětů (částí) alespoň v ochranném krytu.
- Při sledování pracovního procesu optickým systémem musí být pracovník chráněn vsazeným ochranným filtrem.
- Při řezání musí být pod řezaným materiálem podlaha s nehořlavou úpravou a s difúzním povrchem.
- Zařízení k řezání laserovým paprskem musí být řešena tak, aby bylo zabráněno případnému odrazu paprsku od řezaného materiálu do prostoru obsluhy zařízení.

Svařování elektronovým paprskem

- Zařízení pro svařování elektronovým paprskem musí být umístěno v oddělené a uzamykatelné místnosti.
- Zařízení smí být uvedeno do chodu jen z ovládacího pultu umístěného v bezpečné vzdálenosti.
- Průběh svařování musí být sledován nepřímo.
- Obsluha zařízení pro svařování elektronovým paprskem musí být chráněna před případnou destrukcí zařízení, zejména u zařízení pracujících s vysokým vakuem.

Úpravy nátěrovými hmotami

Natírání a stříkání

- Stříkací pistole s automatickým ovládáním musí být zajištěny tak, aby stříkání mohlo započít až po zapnutí odsávacího zařízení.
- Jako rozprašovací látka se nesmí při stříkání používat kyslík ani hořlavé plyny.
- Nátěry s obsahem chromanů a olovnatých sloučenin nesmějí být broušeny za sucha ani ručně za mokra.

Ruční stříkání nátěrových hmot s obsahem olovnatých sloučenin je zakázáno. Nátěrové hmoty s obsahem chromanů smějí být nanášeny ručním stříkáním jen v místně odsávaných prostorech.